

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte Mittuniversitetet	Huvudområde/examen Grundlärarexamen, inriktning fritidshem	ID-nr A-2020-03-4927
<p>Bedömning av utvalda bedömningsområden</p>		
<p>Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar Bedömning i den tidigare utvärderingen: <i>Inte tillfredsställande</i> I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:</p> <p>”Sammantaget visar underlagen att bedömningsgrunden personal är otillräcklig. Den professionsrelaterade och pedagogiska kompetensen bland personalen är adekvat men den vetenskapliga kompetensen brister bland undervisande personal, framför allt inom fritidspedagogik. Det finns en tillräcklig professionsinriktad utbildningsmiljö däremot bedöms den vetenskapliga miljön som snäv och sambandet mellan forskning och utbildningen är bristfällig. Bedömargruppen efterlyser forskning med fokus på barnen i fritidshemmet. Lärosätet riktar nu olika projekt mot lärmiljön och arbetssätt ur personalperspektiv. Utbildningsmiljön saknar inslag riktade mot yngre barns lärande och utveckling från ett fritidspedagogiskt didaktiskt eller sociologiskt perspektiv. Framtida forskningsprojekt kan med fördel riktas mer specifikt mot elevernas fritidspedagogiska erfarenheter och upplevelser och delges studenterna för att höja kvaliteten i utbildningen. Verksamheten bedrivs inte så att studenterna på ett tydligt och kontinuerligt sätt får ta del av forskningen. Med korta och intensiva veckor på campus uppstår konkurrens mellan schemalagda aktiviteter och risken är att frivilliga moment väljs bort av studenterna.”</p> <p>Uppföljning av bedömningsområdet Förutsättningar Bedömning i uppföljningen: <i>Tillfredsställande</i></p> <p>Lärosätets åtgärdsredovisning har kompletterats med uppgifter begärda av bedömargruppen angående hur den fritidspedagogiska kompetensen säkerställs och hur den kopplas till olika områden inom fritidspedagogik samt hur forskningen relateras till undervisningen. Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen och kompletterande underlag bedöms som rimliga och ändamålsenliga.</p> <p>Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.</p>		
<p>Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat Bedömning i den tidigare utvärderingen: <i>Inte tillfredsställande</i> I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:</p> <p>”Lärosätet har för lärarutbildningarna skapat en examensmålsmatrix och avser att komplettera med en progressionsmatrix. Båda kan bli en styrka men är i nuläget otydliga. De beskrivna lärandemålen är oftast beskrivna utifrån ett övergripande perspektiv. Fritidshemmets unika verksamhet och funktion</p>		

Datum
2020-09-28Reg.nr
411-00162-20

är knapphändigt beaktat i självvärderingen. För de aktuella målen är det oftast svårt att uppfatta vad studenterna har för uppdrag under distansveckorna. Lärosätet påtalar att studenterna bedriver heltidsstudier, men veckorna på campus inkluderar en veckodag avsatt för omexaminationer varför aktiviteterna på Campus tunnas ut.

För kunskapsformen Kunskap och förståelse visar underlagen att utbildningen möjliggör och säkerställer måluppfyllelsen för ämneskunskaper inom det fritidspedagogiska området och kännedom om aktuell forsknings- och utvecklingsarbete. Mängden pågående samverkansprojekt är en styrka. Ett utvecklingsområde är att inkludera litteratur och föreläsningar som rör elevers inre och sociala utveckling. Vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder är bristfälligt behandlade i de självständiga arbetena. Det finns ett behov av att utveckla en tydligare länkning mellan kursinslag och träning av förmågan att skriva vetenskapligt, att dra slutsatser och diskutera med stöd av vetenskapliga källor. Utbildningen säkerställer inte studenternas måluppfyllelse.

Inom kunskapsformen Färdighet och förmåga framgår det av underlagen att utbildningen inte möjliggör eller säkerställer att studenterna uppfyller målet att visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat. De självständiga arbetena visar på stora brister. De praktiska momenten i utbildningen är adekvata medan tydligheten i den förväntade teoretiska kunskapsutvecklingen är otillräcklig. Kraven för att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik med lämplig metodik för undervisning och aktiviteter på skola och fritidshem bedöms vara för låga och otydliga. Det saknas undervisning i ämnesspecifik didaktik. Vad gäller studenternas förmåga att både på egen hand och tillsammans med andra planera och genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen visar underlagen att målet inte uppfylls. Utbildningen säkerställer inte att studenterna uppnår målet.

För måluppfyllelsen av kunskapsformen Värderingsförmåga och förhållningssätt är bedömningen att målet uppfylls även om de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen samt en hållbar utveckling, är utvecklingsområden.

Lärosätet presenterar ett antal exempel på hur jämställdhet beaktas i utbildningen men även hur utbildningens upplägg och genomförande gör det troligt att studenterna uppnår målet som berör jämställdhet. Ett utvecklingsbehov är att litteraturens innehåll bör relateras till målet. Redan nu har lärosätet kartlagt om författarna är män eller kvinnor, vilket signalerar en förenklad syn på jämställdhet. Jämställdhet berör fler organisatoriska frågor och processer, vilket är ett utvecklingsområde.

Utbildningen följs systematiskt upp. Flera förändringar har gjorts till följd av uppföljning och återkoppling sker till relevanta intressenter. Svarsfrekvensen är låg men lärosätet har infört årsvisa reflektionsutvärderingar. Förtjänstfullt är att lärosätet ämnar fortsätta arbetet med översyn av examensmål och hur dessa länkas till lärandemål, aktiviteter och examinationer. Bedömargruppen saknar en tydlig sammanhållen strategi för att stötta studenterna och verka för att de genomför studierna inom planerad studietid. Lärosätet borde utreda distansutbildningens utmaningar ytterligare.”

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i uppföljningen: *Tillfredsställande*

Lärosätets åtgärdsredovisning har kompletterats med uppgifter begärda av bedömargruppen angående hur studenterna möter fritidshemsdidaktik under utbildningen inklusive exempel på vad undervisningen består av och hur progressionen inom området ut. Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen och kompletterande underlag bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning och komplettering

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Lärosäte: Mittuniversitetet

Yrkesexamen: Grundlärarexamen - fritidshem

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts. Relatera till ifylld och bilagd tabell över personal om relevant.

Bedömningsgrund Förutsättningar: Personal

Otillräcklig personal, brister i vetenskaplig kompetens

Bedömargruppens kritik bestod i att det i utbildningen var en sned fördelning mellan undervisande adjunkter och lektorer med en övervikt mot adjunkter. De disputerade bedömdes ha en låg grad av undervisning i utbildningen och de undervisade främst inom utbildningsvetenskaplig kärna och självständigt arbete. Antalet lärare som utgjorde kärnan i utbildningen och som hade vetenskaplig kompetens stod inte i proportion till utbildningens volym. Den vetenskapliga kompetensen bland undervisande personal ansågs bristfällig, framför allt inom fritidspedagogik. Antalet disputerad lärare ansågs vara för lågt i hela utbildningen och framför allt när det gällde didaktik i fritidshemskurserna.

Vidtagna åtgärder

Förändringar har gjorts för att knyta fler disputerade med forskning mot fritidshem till utbildningen. Från VT20 står disputerade lärare för drygt 40 procent av undervisningen i utbildningen. Denna förändring har åstadkommit genom att disputerade lärare har fördelats om internt (se Bilaga 1). Kärnan av lärare i utbildningen består av en jämn fördelning av disputerade och adjunkter, där de disputerade fungerar som vetenskapliga ledare och handledare för adjunkter och på så sätt skapas balans mellan vetenskaplig och professionell kompetens. De disputerade undervisar inom samtliga delar av utbildningen, dvs fritidspedagogik, didaktik, utbildningsvetenskaplig kärna, självständiga arbeten och verksamhetsförlagd utbildning.

För att ytterligare öka den procentuella andelen disputerade i utbildningen och för att skapa tid för utveckling av programmet minskades antalet studenter vid antagningen HT19 från 60 till 30 studenter, varefter programmet pausades för intag HT20. Interna forskningsmedel med inriktning mot fritidspedagogik har tilldelats två lektorer i pedagogik vid institutionen för utbildningsvetenskap. Dessa undervisar också i utbildningen. Även en doktorand med inriktning fritidspedagogik undervisar i utbildningen. Fakulteten för humanvetenskap har avsatt 5,5 miljoner kronor att användas till forskning, vid primärt externrekryteringar inom pedagogik. Det innebär således att medel för forskningslektorat finns att tillgå och institutionen för utbildningsvetenskap har under hösten 2019 fortsatt externrekrytering av lektorer i pedagogik med inriktning mot fritidshem. Därtill har vi en långsiktig vision om att bygga upp den vetenskapliga kompetensen inom programmet.

Handledarkompetensen bedömdes oklar

Bedömargruppen menade också att det var oklart om handledarna av de självständiga arbetena var disputerade, dvs handledarkompetens av självständiga arbeten är oklar. Som handledare av de självständiga arbetena används i första hand disputerad personal och i andra hand doktorander. Adjunkter handleder inte självständiga arbeten. Med start VT20 kommer en särskild utvecklingsgrupp för kollegial granskning och kollegiala diskussioner av de självständiga arbetena att påbörja ett utvecklingsarbete, utifrån beslut i programkollegiet, för att stärka och kvalitetsutveckla undervisning i och handledning av de självständiga arbetena.

Bedömningsgrund Förutsättningar: Miljö

Svagt samband mellan forskning och utbildning

Bedömargruppens kritik bestod i att det i programmet saknades ett nära samband mellan forskning och utbildning. Bedömargruppen ställde sig frågande till vilken typ av forskning studenterna fick ta del av och exemplifiera de områden som de såg som väsentliga att beforska vid lärosätet. Den forskning som efterfrågades var forskning med fokus på barnet i fritidshemmet. Ett utvecklingsområde som bedömargruppen identifierade var att flera doktoranders forskningsprojekt borde ha tydligare koppling till fritidshemsverksamhet. Ett annat utvecklingsområde som bedömargruppen lyfte var att tydligare stödja föreläsningar så att nya forskningsrön introducerades och blev efterfrågade för att klara uppgifter. Bedömargruppen menar att lärosätet måste tydliggöra hur studenterna genom olika aktiviteter får ta del av den forskning som bedrivs och på så sätt stärka kopplingen mellan forskning och utbildning.

Vidtagna åtgärder

För att stärka forskningen inom fritidspedagogik har flera åtgärder vidtagits: forskningsmiljön har stärkts för att bygga en stark forskningsmiljö, interna forskningsmedel har utlysts och beviljats specifikt för forskning inom fritidshem, en vision för forskningsgruppen har skrivits fram och åtgärder HT19/VT20 har framtagits för att tydligare knyta samman forskning och undervisning med specifik relevans för fritidslärostudenterna. Lärosätets och Institutionens strategiska satsningar har möjliggjort flera nya forskningsprojekt, två av dem utifrån barns perspektiv. För närvarande pågår fem forskningsprojekt inom det fritidspedagogiska forskningsfältet: fritidspedagogiska lärmiljöer, fritidslärostudenters professionsutveckling, barnets perspektiv på övergången mellan skolans och fritidshemmets aktiviteter, literacyaktiviteter ur barns perspektiv samt kvalitetsutveckling i fritidshemmets lärmiljöer. I dessa forskningsprojekt finns inslag mot såväl yngre barns lärande som fritidspedagogiska och didaktiska perspektiv (literacy, "övergång" fritid och skola) med barndomssociologiska ramverk. För att forskningsanknutna utbildningen undervisar forskare från projekten i programmet. Visionen för programmet är att inom fem år vara en egen aktiv forskningsgrupp inom det fritidspedagogiska forskningsfältet med en professor, två docenter, två lektorer och två doktorander. Detta är en realistisk vision då två lektorer håller på att docentmeritera sig, en doktorand blir klar inom två år, ett lektorat utlyses samt aktivt arbete pågår med att anskaffande av doktorandmedel. Ytterligare en övergripande förändring som lärosätet nu implementerar är en ny och tydligare organisation för lärarutbildningen som helhet. Under 2020 kommer därför de enskilda programmen ha separata programråd, med en kärna av lärare från respektive program, med representanter från skolhuvudmän och studentkår.

Kritik om uppläggnings distans-campusveckor

Bedömargruppens kritik av utbildningsmiljön i programmet utgick huvudsakligen från undervisningens distributionsform, den så kallade campus-distansmodellen, där studenten är på plats på campus en vecka i månaden för att bedriva olika former av självstudier de övriga tre veckorna. Med korta och intensiva veckor på campus finns det en risk att frivilliga moment väljs bort av

studenterna, enligt bedömargruppen. En sådan modell, menade bedömargruppen, kan leda till en alltför otydlig utbildningsmiljö där sambandet mellan forskning och utbildning inte ordentligt realiseras.

Vidtagna åtgärder

Ett omfattande arbete med att utveckla campus-distansmodellen har inletts. Det som bedömargruppen benämner självstudieveckor har nu flera och olika schemalagda inslag av undervisning och seminarier, till exempel övningar och muntliga redovisningar via digitala mötesverktyg som ZOOM. Modellen har utvecklats genom att dra nytta av den forskning som lärosätet och forskare aktiva inom lärarutbildningen bedriver inom forskningsfältet *Teknikstött lärande* som drivs inom forskningsgruppen Higher Education and E-Learning (HEEL). Vidare bidrar även erfarenheter från utbildning Arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL), som startade HT19, samt från forskarskolorna GRADE och UPGRADE som Mittuniversitetet sedan 2018 bedriver med åtta andra lärosäten. I det tidigare fallet betyder det att distansformen med lärcentranoder som utvecklats inom AIL är på väg att implementeras i övriga lärarprogram. Det innebär att samtliga veckor i utbildningen schemaläggs, vid campus eller vid lärcentra eller som självstudier i grupp via digitala mötesverktyg. Denna utveckling av campus-distansmodellen innebär att självstudieveckorna blir mer styrda och planerade jämfört med tidigare och studenterna blir mer delaktiga i den befintliga forsknings- och utbildningsmiljön jämfört med tidigare.

Övriga åtgärder och insatser

Ytterligare en övergripande förändring som lärosätet nu implementerar är en ny och tydligare organisation för lärarutbildningen som helhet. Under 2020 kommer därför de enskilda programmen ha separata programråd, med en kärna av lärare från respektive program, med representanter från skolhuvudmän och studentkår. På det sättet kan de olika delarna i programmet fortlöpande samordnas, samtidigt som praktisknära forskning riktad mot Fritidshem på ett tydligare sätt formar innehållet i kurserna. Genom samverkan med huvudmän finns en plan för kompetensväxling. Ett sådant samarbete kan bidra till att utveckla utbildningsmiljön vid lärosätet när det gäller förankring i både en praktisk och teoretisk kontext. För att stärka och profilera forskningen inom programmet pågår rekrytering och anställning av lektorer med 40 procent forskning med inriktning fritidshem. Lärosätet planerar därutöver att inrätta ett centrum för skolforskning och skolutveckling.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Kunskap och förståelse: Kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder och om relation mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (Mål 2)

Svag kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder

Utbildningen bedömdes inte säkerställa att studenten, när examen utfärdas, visar kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Examensmålet bedömdes bli behandlat endast i begränsad utsträckning.

Vidtagna åtgärder

Omfattande revideringar har gjorts i kursplaner och studiehandledningar för att höja kvaliteten vad gäller inslaget av vetenskapliga teorier och vetenskapsteoretisk anknytning, samt konstruktiv länkning och progression genom kurser och hela programmet (Bilaga 6). Detta innebär att vetenskapliga teorier och vetenskapsteoretisk anknytning, som tidigare inte bearbetats tidigt i utbildning, introduceras nu i inledande delar av utbildningen. Omfattningen av kvalitativ metod har fått mer tid under ledning av disputerad personal och uppgifter med specifikt fokus på kvantitativ metod. I Utbildningsvetenskaplig kärna 1 (UVK1) får studenterna numera en introduktion i kvalitativ och kvantitativ metod och får sedan arbeta praktiskt med enkät och intervju som metod. Uppgiften examineras dels muntligt i grupp och dels skriftligt individuellt för att säkerställa och stärka kännedomen om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Ytterligare ett exempel är Utbildningsvetenskaplig kärna 3 (UVK3) där studenterna arbetar med vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder i en rapportuppgift som en förberedelse inför det självständiga arbetet. Flera konkreta exempel på förbättringar har genomförts (se Bilaga 2). Exempelvis får studenterna i kursen Fritidshemets uppdrag (FP1) läsa och kritiskt granska en artikel med fokus på av studenterna vald vetenskaplig metod. Studenterna får numera också i kursen Grundlärare fritidshem (FP2) arbeta med muntliga och skriftliga inlämningsuppgifter inom kvantitativ metod. Studenterna får utifrån empiriska underlag genomföra analyser med deskriptiv statistik samt tolka och redovisa dessa med olika typer av diagram. En annan uppgift är att utifrån officiell statistisk, exempelvis från Skolverket, bearbeta och tolka olika datamaterial.

Brister i självständiga arbeten

Bedömargruppens kritik av målet utgick huvudsakligen från de självständiga arbetena. Bedömargruppen konstaterade att alla utom ett självständigt arbete genomgående hade brister i måluppfyllelsen, vilket återspeglades i avsaknad av teorier och vetenskapsteoretisk anknytning. Enligt bedömargruppen visade de självständiga arbetena en ojämn kvalitet och bedömargruppen ansåg att det fanns ett behov av att utveckla en tydligare koppling mellan specifika kursinslag och träning av förmågan att skriva vetenskapligt. En tydlighet kring lärosätets bedömning av de självständiga arbetena efterfrågades av bedömargruppen.

De metoder som valdes av studenterna ansågs inte metodologiskt övertygande. Bedömaregruppen ansåg det oklart om seminarieledarens bedömning av självständiga arbeten vägde tyngre än examinatorns bedömning. Värderingen av reflektion i portfolios eller av samtal med VFU-handledare eller läsning av tidigare uppsatser ansågs inte tillräckliga.

Vidtagna åtgärder

Flera åtgärder har genomförts för att hantera denna kritik (se ovan). För programmet innebär det flera och mera omfattande inslag av vetenskapliga teorier och vetenskapsteoretisk anknytning, tydligare länkning mellan professionell och vetenskaplig kompetens, utökade och processinriktade inslag av vetenskapligt skrivande och vetenskaplig skolning. I linje med bedömaregruppens rekommendation har kursinnehållet i det självständiga arbetet setts över för att säkerställa att de förväntade effekterna i form av högre kvalitet kan uppnås. Därtill har en särskild grupp inrättats, vilken arbetar med kvalitetshöjande utvecklingsarbete för att säkerställa kvaliteten på de självständiga arbetena.

Inslaget av vetenskapligt skrivande har ökat och uppmärksammats i samtliga kurser i form av skrivuppgifter, dels i teori, t ex uppgifter som belyser olika genrer av vetenskapliga texter, dels i praktik genom att få öva hantverket att skriva genom att formulera en vetenskaplig frågeställning. Studenterna får kontinuerlig återkoppling på sina skriftliga inlämningsuppgifter också gällande det vetenskapliga skrivandet. En tydligare progression genom de olika kurserna har genomförts för att skapa vetenskapligt sammanhang, t ex att studenter först får möta en introduktion om vetenskapligt skrivande, för att sedan bekanta sig med och träna skrivande i flera olika vetenskapliga texter från PM, paper, rapport och slutligen det självständiga arbetet. På så sätt bygger studenterna kumulativt upp, med progression, kunskaper om vetenskapligt skrivande genom att först introduceras, sedan få möjlighet att bearbeta för att sedan kunna problematisera och tillämpa sina kunskaper. Genom det stora utvecklingsarbetet i vetenskaplig skolning och vetenskapligt skrivande i programmet i kombination breddat och fördjupat arbete i forskningsmetodologi får studenterna tydligare kunskaper om vilka funktioner en vetenskaplig produkt kan tänkas ha. Ett exempel är kursen UVK1. Då det tidigare saknades en ingående introduktion till vetenskapliga skrivandet, finns nu en introduktion till vetenskapligt skrivande samt introducerande uppgifter vad gäller vetenskapligt skrivande och reflektion. Studenterna får konstruktiv feedback på sitt skrivande. Skrivande tränas genom att skriva olika uppgifter i olika genrer och återigen reflektera kring det akademiska skrivandet, t ex rapportskrivning i UVK3. En viktig kvalitetsgaranti är att två av de disputerade lärarna har ämneslärarexamen i svenska.

Kvantitativ metod har förstärkts i omfattning med föreläsningar och uppgifter under ledning av disputerad personal. Dessutom får studenterna förstärkta kunskaper i kvalitativ och kvantitativ metod samt den vetenskapliga processen utifrån ett pågående projekt om visualisering i forskningsmetodik för att stärka studenternas förväntade kunskapsutveckling. Projektet MetodVis har som syfte att visualisera komplicerade processer i vetenskaplig forskning såsom hela forskningsprocessen och olika forskningsmetoder för att tillhandahålla andra representationsformer än skriven text för studenterna. Ett tydligare fokus på kvantitativa och kvalitativa metoder samt tydligare progression har varit en viktig del i att tydliggöra och säkerställa studenternas förväntade teoretiska kunskapsutveckling.

Exempel hur kursinnehåll som svarar mot lärandemålet konkretiseras i några kurser sammanfattas i Tabell 1.

Tabell 1. Kurser och exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet.

Kurs	Exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet
UVK1, UVK3, UVK4, FP2	Att samla in, bearbeta och kommunicera ett begränsat empiriskt material
UVK3, UVK4	Att visa grundläggande färdigheter i att formulera och följa upp en vetenskaplig frågeställning
UVK3, UVK4	Att granska och diskutera olika vetenskapliga arbeten Att planera och genomföra ett mindre vetenskapligt arbete relaterat till det fritidspedagogiska området Att identifiera och vetenskapligt beskriva ett problemområde av relevans för det fritidspedagogiska området
UK2, UVK3, FP1	Att analysera kvalitativa och kvantitativa modeller för utvärdering och utveckling av fritidshemmets verksamhet Att problematisera begreppet kvalitet i fritidshemmet utifrån forskning och policydokument och i relation till begreppet beprövad erfarenhet
UVK3, UVK4	Att förklara relationen mellan vetenskapsteoretiska antaganden, teoretiska perspektiv, datainsamlingsmetoder och analysmetoder Att redogöra och argumentera för kvalitativa och kvantitativa metodansatser inom det fritidspedagogiska området

Förtydligande kritik

Bedömargruppens kritik av examinationen av det självständiga arbetet bör förtydligas. När det gäller de självständiga arbetena är samtliga examinatorer disputerade och det är alltid examinator som betygsätter det självständiga arbetet. Regler för examination, examinatorer roll och vem som kan utses som examinator regleras av styrdokumentet Regler för examination (MIUN, MIUN 2016/1998). Seminarielidaren gör en bedömning av det självständiga arbetet men det är alltid examinatorn som betygsätter det. Denna bedömningsprocess tydliggörs i introduktionen till det självständiga arbetet och i studiehandledningen.

Färdighet och förmåga: Förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat (Mål 3)

Kritik mot de självständiga arbetena

Bedömargruppens kritik av målet utgick i huvudsak från de självständiga arbetena.

Bedömargruppen menade att majoriteten av studenterna som skrivit de granskade självständiga

arbetena inte systematiskt kopplade andras erfarenheter till egna erfarenheter. Studenternas förmåga när det gäller att se resultaten i förhållande till kurslitteratur eller andras forskningsresultat ansågs av bedömargruppen som bristfällig. Bedömargruppen menade att tydligheten i den förväntade teoretiska kunskapsutvecklingen inte betonades. Bedömargruppen rekommenderade träning i reflektion över egna och andras erfarenheter samt successiv träning i det vetenskapliga hantverket.

Vidtagna åtgärder

Ett behov av att utveckla integreringen av studenternas erfarenheter, professionslärares beprövade erfarenhet och vetenskaplig grund och metod har identifierats och ett omfattande utvecklingsarbete kring detta har inletts. Kursplaner, studiehandledningar, uppgifter och läraktiviteter har reviderats för att skapa goda förutsättningar för att sammanföra studenternas egna erfarenheter och professionslärares kompetens för att tydliggöra hur den beprövade erfarenheten möter vetenskapen. Ett exempel är VFU4 där studenterna får visa fördjupad förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik genom att reflektera kring den verksamhetsförlagda utbildningen i uppgifter som fokuserar både ett vetenskapligt perspektiv, läroplansteori och allmänt didaktik, och ett praktiskt perspektiv utifrån beprövad erfarenhet. Uppgifter och läraktiviteter fokuserar på att stötta studenterna i arbetet med att uttrycka sig vetenskapligt och tydligt särskilja egna erfarenheter och samtidigt argumentera, analysera, diskutera och reflektera utifrån vetenskaplig metod, didaktisk teori, metodiska överväganden i fritidshemspraktiken samt beprövad erfarenhet. Olika åtgärder förstärker och förtydligar målen i vetenskaplig metod i kursprogression för att nå högre måluppfyllelse och högre kvalitet i det självständiga arbetet i kursen Självständigt arbete.

Svagt framskriven progression och svagt framskriven kunskapsutveckling

Progressionen är för studenterna vagt formulerad, enligt bedömargruppen. Vidare ansåg bedömargruppen att tydligheten i den förväntade teoretiska kunskapsutvecklingen inte betonas.

Vidtagna åtgärder

Studenter får i ännu högre utsträckning läsa olika vetenskapliga texter som forskningsrapporter, litteraturoversikter och avhandlingar som behandlas i sin helhet. Inslaget av att arbeta systematiskt och metodiskt inför skriftlig och muntlig presentation av vetenskapliga texter, inklusive reflektion och vetenskapligt skrivande har ökat genomgående i programmet. Ett exempel är att Institutionen för utbildningsvetenskap nyligen antagit en reviderad IKT-plan där vetenskaplig skolning poängteras på alla nivåer. Den reviderade IKT-planen är ett helhetsgrepp av institutionen för att säkerställa studenternas förväntade kunskapsutveckling.

Kursplaner, studiehandledningar, uppgifter och aktiviteter har reviderats för att uppnå en tydlig teoretisk kunskapsutveckling. Progressionen innebär att studenterna kumulativt bygger upp kunskaper genom att först introduceras till innehållet, för att sedan få möjlighet att bearbeta och över tid kunna problematisera och tillämpa sina kunskaper i praktiken. Ett exempel är att studenterna får genom olika former av muntlig presentation redovisa egna reflektioner och ta del av andras reflektioner och relatera detta till relevanta forskningsresultat och vetenskapliga teorier. Det kan handla om att i grupp diskutera en uppgift om föräldramöten till muntliga reflektionsseminarier i par till att självständigt presentera och argumentera för ämnesdidaktiska val i speaker's corner. Progressionen i den muntliga reflektionen är ett sätt att stärka och förtydliga den förväntade kunskapsutvecklingen hos studenterna.

Sammanfattningsvis har tydlighet varit i fokus vad gäller progression. Progressionen i kurser och i utbildningen har förstärkts och tydliggjorts för studenterna och på så sätt varit en viktig del av att tydliggöra och säkerställa studenternas förväntade teoretiska kunskapsutveckling.

Exempel hur kursinnehåll som svarar mot lärandemålet konkretiseras i några kurser sammanfattas i Tabell 2.

Tabell 2. Kurser och exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet.

Kurs	Exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet
UVK3, UVK4	<p>Att identifiera och vetenskapligt beskriva ett problemområde av relevans för det fritidspedagogiska området</p> <p>Att sammanställa och presentera en litteraturstudie utifrån en teoretisk utgångspunkt relaterade till det fritidspedagogiska området</p> <p>Att visa förmåga att presentera ett vetenskapligt arbete i en populärvetenskaplig presentation</p>
FP4	Att relatera teorier och begrepp inom utomhuspedagogik till fritidshemmets verksamhet
UVK2	Att analysera konfliktsituationer med hjälp av vetenskaplig kunskap om konflikter

Flera konkreta exempel på förtydliganden har genomförts för att stärka och tydliggöra progressionen i kunskapsinhämtningen (se Bilaga 3). Exempelvis får studenterna i Fritidspedagogiska perspektiv (FP3), som en fördjupning i observation som metod, genomföra en fältstudie med fokus på använda erövrade kunskaper i handling. I UVK3 får studenterna kritiskt analysera en didaktisk planering inom fritidshemmet aktiviteter.

Färdighet och förmåga: Förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik för undervisning och lärande (Mål 4)

Bedömargruppen ansåg att det saknades en tydlig länkning mellan innehåll och examination och att det inte framgick hur målet säkerställs genom examination. Bedömargruppen menade att det inte är troligt att studenterna skulle kunna uppnå förmåga att tillämpa den didaktik och ämnesdidaktik som krävs för undervisning och lärande inom området. Kraven på att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik med lämplig metodik ansågs vara ytliga och låga. Studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning möjliggörs inte genom den utformning utbildningen har.

Vidtagna åtgärder

Kursplaner har reviderats för att skapa större inslag av progression vad gäller didaktik, ämnesdidaktik och metodik som krävs för undervisning och lärande specifikt inom det fritidspedagogiska området. Arbetet med mål 4 har riktats mot att förtydliga var i kurserna respektive lärandemål tränas och examineras. Som en del i att stärka studenternas måluppfyllelse har inslaget av internationell och nationell forskning i utbildningen stärkts, genom föreläsningar och seminarier, specifikt inom didaktik, ämnesdidaktik och metodik för det fritidspedagogiska området (Bilaga 1). Vidare har kopplingen mellan den vetenskapliga förankringen och yrkesutövningen

stärkts och progressionen har förtydligats, för att hjälpa studenterna att kumulativt öka sina kunskaper om didaktik. Ett exempel är kursen Utomhuspedagogik (FP4), där studenterna får organisera och leda gruppaktiviteter utomhus. Passet ska planeras utifrån tidigare forskning och kurslitteratur med koppling till läroplansteori, allmäntdidaktik och pedagogiskt ledarskap. Ett annat exempel är VFU4 där studenterna får följa en elev under en dag för att skapa sig en bild av både förutsättningar för lek samt utvecklingsbehov av lek. Kartläggningen från uppgiften att följa en elev under lek analyseras med stöd av litteratur och därefter återkopplas observationer, utvecklingsidéer och reflektioner till Vfu-platsen. Tillsammans med handledare får studenterna möjlighet att lyfta ämnesdidaktiska frågor och dilemman. Kartläggningen följs sedan upp i ett seminarium på campus där studenterna får presentera och argumentera för sina ämnesdidaktiska val för examinerande lärare. Som ett stöd för samtliga lärare har hela arbetslaget i januari 2020 påbörjat en kompetensutvecklingsinsats i didaktik, under ledning av en gästprofessor i didaktik.

Lärandemålen har förtydligats och stärkts i kursplaner och studiehandledningar för att skapa ett större inslag av samt en progression vad gäller didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik i undervisningen. Läraktiviteter, uppgifter och examinationsformer från kursen FP1, FP2 och FP3 har reviderats för att förtydliga och säkerställa kunskapskraven. Flera konkreta exempel på förbättringar har genomförts (se Bilaga 4). Exempelvis får studenterna i FP1 arbeta med temauppgifter inom värdegrund, musik och IKT som är specifikt relevant för det fritidspedagogiska området. I FP2 får studenterna via en intervjuuppgift fokusera sociala relationer, kommunikation och lek med fokus på ämnesdidaktik och metod.

Exempel hur kursinnehåll som svarar mot lärandemålet konkretiseras i vissa kurser sammanfattas i Tabell 3.

Tabell 3. Kurser och exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet.

Kurs	Exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet
UVK1, FP2	Att identifiera centrala kunskapsområden inom didaktik
UVK1, UVK2, UVK3, FP1, FP2, FP3	<p>Att använda verktyg material och lämplig metodik inom de estetiska praktikerna: bild, drama, musik och rörelse</p> <p>Att diskutera och exemplifiera hur olika estetiska uttrycksätt och digital media kan stödja och stimulera barns olika kommunikativa förmågor</p>
UVK1, UVK4, FP4, VFU4	<p>Att planera/genomföra/utvärdera undervisning i fritidshemmet i relation till styrdokument och relevanta teoretiska perspektiv för att stimulera barns utveckling och lärande</p> <p>Att diskutera ämnesdidaktisk forskning inom området utomhuspedagogik</p>

UVK2, FP3	Att reflektera över och redogöra för konsekvenser av olika synsätt på varje barns behov gällande planering av fritidshemmets verksamhet i relation till läroplanen
FP2, VFU2	Att självständigt organisera miljöer för lärande och utveckling utifrån forsknings- och erfarenhetsbaserad kunskap inom det fritidspedagogiska området
VFU4	Att ta ett helhetsansvar för att, i enlighet med gällande styrdokument, didaktiska teorier och modeller, genomföra undervisning i fritidshemmet och knyta den till utveckling och lärande och fritidshemmets verksamhet

Färdighet och förmåga: Förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning (Mål 5)

Vag progression och otydlig länk mellan innehåll och examination

Bedömargruppen konstaterade att progressionen inom målet var vag och att det saknades en tydlig länk mellan innehåll och examination. Att den teoretiska anknytningen behövde förtydligas uppmärksammas både av bedömargruppen och av lärosätet i självvärderingen. Bedömargruppen efterlyste ett innehåll som säkerställer att varje barns lärande och utveckling säkerställs.

Föreläsningar och seminarier med disputerad personal med utgångspunkt i teori och praktik ges för att på bästa sätt kunna utveckla studenternas förmåga att stimulera varje elevs lärande och utveckling. Här är tidigare nämnda kompetensutvecklingsinsats i didaktik av vikt för att stärka personalens didaktiska kunskaper. Uppgifter som fokuserar planeringen av undervisningen inom fritidspedagogik har förtydligats. Kopplingen mellan den vetenskapliga förankringen (exempelvis lärandeteorier, läroplansdidaktik, allmäntdidaktik och barndomssociologi) och yrkesutövningen har stärkts. Ett exempel är VFU4 där studenterna får visa fördjupad förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik genom att didaktiskt reflektera kring den verksamhetsförlagda utbildningen i uppgifter som fokuserar både ett vetenskapligt perspektiv, läroplansteori och allmäntdidaktik, självständig planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen under praktiken. Ytterligare ett exempel är den uppgift om att kartlägga av elevernas dag som teoretiskt förankras i barndomssociologi och fritidshemsdidaktik. Utifrån kartläggningen får studenterna planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen och leken och på så sätt skaffa sig praktiska kunskaper utifrån forskning inom det fritidspedagogiska området och ge utvecklingsförslag.

Kursplaner, studiehandledningar, uppgifter och examinationer har reviderats för att tydliggöra progressionen, genom att introducera, bearbeta, problematisera och tillämpa kunskaper inom målet samt för att skapa goda förutsättningar för studenterna att träna sin förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. I de reviderade kursplanerna finns en tydlig länk mellan innehåll och examination genom kursplanemoduler som specificerar examinationsinslagen (Se Bilaga 5).

Kursen Utbildningsvetenskaplig kärna 2 (UVK2) behandlar specialpedagogiken. För studenterna finns numera ett tydligare fokus på att i yrkesutövningen stärka barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar. Flera konkreta exempel på förbättringar har genomförts (se Bilaga 5). I UVK3 får studenterna exempelvis träna på kamratbedömning av rapporter inom det fritidspedagogiska området. I FP3 får studenterna numera planera, genomföra och reflektera kring undervisningsaktiviteter och redovisa både muntligt och skriftligt. Arbetet med att formulera kraven enligt lärandemålen har också förstärkts genom kursplansmoduler och ett nytt betygssystem (U-VG).

Exempel hur kursinnehåll som svarar mot lärandemålet konkretiseras i vissa kurser sammanfattas i Tabell 4.

Tabell 4. Kurser och exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet.

Kurs	Exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet
VFU1	Att med handledarens stöd kunna planera, genomföra och diskutera ett pedagogiskt moment och därigenom uppvisa grundläggande didaktiska förmågor
UVK2, FP3	Att redogöra för olika möjligheter att stimulera varje elevs lärande och utveckling i fritidshemmet Att redogöra för relevanta specialpedagogiska perspektiv i arbetet med en god lärmiljö för fritidshem
UVK1, FP1, VFU1	Att beakta styrdokumentens värdegrund i planering och undervisning
VFU1, VFU2, VFU4	Att planera, undervisa och utvärdera undervisning av enskilda moment i fritidshemmet och utifrån teorier såsom barndomssociologi, olika lärandeteorier, läroplansteori och allmäntdidaktik
UVK2, FP3	Att planera, genomföra, dokumentera och analysera en aktivitet i fritidshemmet utifrån ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv
UVK1	Att självständigt konkretisera styrdokumentets innehåll i lärande, fostran och omsorg för barn i fritidshemmet
UVK2, VFU4	Att självständigt konkretisera styrdokumentets innehåll i den pedagogiska verksamheten för att stimulera varje elevs lärande och utveckling Att ta ett helhetsansvar för planering, genomförande, ledning och utvärdering av fritidshemsverksamhet i enlighet med styrdokument, didaktiska teorier och modeller

	Att visa förmåga att ta tillvara barns kunskaper och erfarenheter och skapa förutsättningar för alla barn att lära och utvecklas
--	--

Gällande bedömning av trepartssamtal

Bedömaregruppen ansåg att trepartssamtal är tveksamma i de fall handledaren på lärosätet inte varit närvarande på lektionerna eller i aktiviteterna. Lärosätet har under de senaste åren arbetat intensivt med att stärka VFU-organisationen inom lärarutbildningen, bland annat genom deltagande i det nationella Övningsskoleprojektet. VFU-handledarna är utbildade av lärosätet. VFU-kursansvarig och/eller lärare vid lärosätet bedömer studenternas insatser i samband med VFU-besök. Som en del av underlaget för bedömningen finns också VFU-handledarens bedömning av studenten. Arbetsordningen samt bedömningsinstrumenten har prövats och reviderats under flera års tid. Inför samtliga trepartssamtal som genomförs (VFU2 och VFU3) spelar studenterna in en film (20 min) i en undervisningssituation som skickas till bedömande lärare. Den analyseras och används som underlag för trepartssamtalet och som del av bedömningsunderlag för kursen. Hur det enskilda studentfallet bedöms av VFU-handledare, kursansvarig och bedömande lärare från lärosätet regleras enligt VFU-handboken (MIUN, 2014/86).

Tidsplan

- Utvecklingsarbete med underlaget till UKÄ som startades HT19 kommer att fortsätta. Viloåret kommer att användas konkret och konstruktivt arbete med att stärka kvaliteten i kurser och i programmet som helhet
- Forskningsprojekt – uppstart av tre nya forskningsprojekt HT19, ansökan om medel för nya forskningsprojekt/doktorandtjänster pågår
- Kursplaner och moduler – första omgången med revideringar är klar mars 2020, andra omgången av revideringar inklusive litteratur kommer att ske i april 2020 för beslut HT20
- Studiehandledningar, uppgifter och examinationer – pågående arbete med konstruktiv länkning som startades VT19 och fortsatt arbete sker inom programlaget under hela 2020
- Kollegial kvalitetsgranskning av självständiga arbeten startar VT20
- Uppbyggnad av föreläsningsbank inom fritidshemspedagogik startar HT20

Utvecklingsområden

I yttrandet föreslås ett antal utvecklingsområden. Ett utvecklingsområde är examination av etiska aspekter. Detta utvecklingsområde kommer att diskuteras och planeras inför kommande ändringar i studiehandledningar och uppgifter för att ge studenterna vidare, djupare och mer omfattande kunskaper av etiska aspekter som specifikt är relevanta för det fritidspedagogiska området. Grundlärare fritidshem möter många komplexa etiska aspekter, exempelvis att hantera elevers intressen, vårdnadshavarens intressen samt skolans uppdrag vad gäller fostran och undervisning. En annan viktig aspekt är balansgången mellan barnets möjligheter att välja den fria leken inom fritidshemmets verksamhet mot skolans krav på undervisning och läxläsning. Ytterligare ett utvecklingsområde är den pågående processen med att skapa större tydlighet i den hierarkiska ordningen mellan linje och respektive kollegium. En ny organisation för lärarutbildningen kommer att säkerställa tydliga och transparenta beslutsvägar. Arbetet med ordvalet *tillräcklig* i kriterier för examinationsuppgifter kommer att nogsamt gå igenom under kommande året. Det tregradiga betygssystemet är ett viktigt steg i detta arbete.

Färdighet och förmåga: Förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning (Mål 5)

Vag progression och otydlig länk mellan innehåll och examination

Bedömargruppen konstaterade att progressionen inom målet var vag och att det saknades en tydlig länk mellan innehåll och examination. Att den teoretiska anknytningen behövde förtydligas uppmärksammas både av bedömargruppen och av lärosätet i självvärderingen. Bedömargruppen efterlyste ett innehåll som säkerställer att varje barns lärande och utveckling säkerställs. Föreläsningar och seminarier med disputerad personal med utgångspunkt i teori och praktik ges för att på bästa sätt kunna utveckla studenternas förmåga att stimulera varje elevs lärande och utveckling. Här är tidigare nämnda kompetensutvecklingsinsats i didaktik av vikt för att stärka personalens didaktiska kunskaper. Uppgifter som fokuserar planeringen av undervisningen inom fritidspedagogik har förtydligats. Kopplingen mellan den vetenskapliga förankringen (exempelvis lärandeteorier, läroplansdidaktik, allmäntdidaktik och barndomssociologi) och yrkesutövningen har stärkts. Ett exempel är VFU4 där studenterna får visa fördjupad förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik genom att didaktiskt reflektera kring den verksamhetsförlagda utbildningen i uppgifter som fokuserar både ett vetenskapligt perspektiv, läroplansteori och allmäntdidaktik, självständig planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen under praktiken. Ytterligare ett exempel är den uppgift om att kartlägga av elevernas dag som teoretiskt förankras i barndomssociologi och fritidshemsdidaktik. Utifrån kartläggningen får studenterna planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen och leken och på så sätt skaffa sig praktiska kunskaper utifrån forskning inom det fritidspedagogiska området och ge utvecklingsförslag. Kursplaner, studiehandledningar, uppgifter och examinationer har reviderats för att tydliggöra progressionen, genom att introducera, bearbeta, problematisera och tillämpa kunskaper inom målet samt för att skapa goda förutsättningar för studenterna att träna sin förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. I de reviderade kursplanerna finns en tydlig länkning mellan innehåll och examination genom kursplanemoduler som specificerar examinationsinslagen (Se Bilaga 5). Kursen Utbildningsvetenskaplig kärna 2 (UVK2) behandlar specialpedagogiken. För studenterna finns numera ett tydligare fokus på att i yrkesutövningen stärka barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar. Flera konkreta exempel på förbättringar har genomförts (se Bilaga 5). I UVK3 får studenterna exempelvis träna på kamratbedömning av rapporter inom det fritidspedagogiska området. I FP3 får studenterna numera planera, genomföra och reflektera kring undervisningsaktiviteter och redovisa både muntligt och skriftligt. Arbetet med att formulera kraven enligt lärandemålen har också förstärkts genom kursplansmoduler och ett nytt betygssystem (U-VG).

Exempel hur kursinnehåll som svarar mot lärandemålet konkretiseras i vissa kurser sammanfattas i Tabell 4.

Tabell 4. Kurser och exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet.

Kurs	Exempel på innehåll som svarar mot lärandemålet
VFU1	Att med handledarens stöd kunna planera, genomföra och diskutera ett pedagogiskt moment och därigenom uppvisa grundläggande didaktiska förmågor

UVK2, FP3	Att redogöra för olika möjligheter att stimulera varje elevs lärande och utveckling i fritidshemmet Att redogöra för relevanta specialpedagogiska perspektiv i arbetet med en god lärmiljö för fritidshem
UVK1, FP1, VFU1	Att beakta styrdokumentens värdegrund i planering och undervisning
VFU1, VFU2, VFU4	Att planera, undervisa och utvärdera undervisning av enskilda moment i fritidshemmet och utifrån teorier såsom barndomssociologi, olika lärandeteorier, läroplansteori och allmäntdidaktik
UVK2, FP3	Att planera, genomföra, dokumentera och analysera en aktivitet i fritidshemmet utifrån ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv
UVK1	Att självständigt konkretisera styrdokumentets innehåll i lärande, fostran och omsorg för barn i fritidshemmet
UVK2, VFU4	Att självständigt konkretisera styrdokumentets innehåll i den pedagogiska verksamheten för att stimulera varje elevs lärande och utveckling Att ta ett helhetsansvar för planering, genomförande, ledning och utvärdering av fritidshemsverksamhet i enlighet med styrdokument, didaktiska teorier och modeller Att visa förmåga att ta tillvara barns kunskaper och erfarenheter och skapa förutsättningar för alla barn att lära och utvecklas

Gällande bedömning av trepartssamtal

Bedömargruppen ansåg att trepartssamtal är tveksamma i de fall handledaren på lärosätet inte varit närvarande på lektionerna eller i aktiviteterna. Lärosätet har under de senaste åren arbetat intensivt med att stärka VFU-organisationen inom lärarutbildningen, bland annat genom deltagande i det nationella Övningsskoleprojektet. VFU-handledarna är utbildade av lärosätet. VFU-kursansvarig och/eller lärare vid lärosätet bedömer studenternas insatser i samband med VFU-besök. Som en del av underlaget för bedömningen finns också VFU-handledarens bedömning av studenten. Arbetsordningen samt bedömningsinstrumenten har prövats och reviderats under flera års tid. Inför samtliga trepartssamtal som genomförs (VFU2 och VFU3) spelar studenterna in en film (20 min) i en undervisningssituation som skickas till bedömande lärare. Den analyseras och används som underlag för trepartssamtalet och som del av bedömningsunderlag för kursen. Hur det enskilda studentfallet bedöms av VFU-handledare, kursansvarig och bedömande lärare från lärosätet regleras enligt VFU-handboken (MIUN, 2014/86).

Tidsplan

- Utvecklingsarbete med underlaget till UKÄ som startades HT19 kommer att fortsätta. Viloåret kommer att användas konkret och konstruktivt arbete med att stärka kvaliteten i kurser och i programmet som helhet
- Forskningsprojekt – uppstart av tre nya forskningsprojekt HT19, ansökan om medel för nya forskningsprojekt/doktorandtjänster pågår
- Kursplaner och moduler – första omgången med revideringar är klar mars 2020, andra omgången av revideringar inklusive litteratur kommer att ske i april 2020 för beslut HT20
- Studiehandledningar, uppgifter och examinationer – pågående arbete med konstruktiv länkning som startades VT19 och fortsatt arbete sker inom programlaget under hela 2020
- Kollegial kvalitetsgranskning av självständiga arbeten startar VT20
- Uppbyggnad av föreläsningsbank inom fritidshemspedagogik startar HT20

Utvecklingsområden

I yttrandet föreslås ett antal utvecklingsområden. Ett utvecklingsområde är examination av etiska aspekter. Detta utvecklingsområde kommer att diskuteras och planeras inför kommande ändringar i studiehandledningar och uppgifter för att ge studenterna vidare, djupare och mer omfattande kunskaper av etiska aspekter som specifikt är relevanta för det fritidspedagogiska området. Grundlärare fritidshem möter många komplexa etiska aspekter, exempelvis att hantera elevernas intressen, vårdnadshavarnas intressen samt skolans uppdrag vad gäller fostran och undervisning. En annan viktig aspekt är balansgången mellan barnets möjligheter att välja den fria leken inom fritidshemmets verksamhet mot skolans krav på undervisning och läxläsning. Ytterligare ett utvecklingsområde är den pågående processen med att skapa större tydlighet i den hierarkiska ordningen mellan linje och respektive kollegium. En ny organisation för lärarutbildningen kommer att säkerställa tydliga och transparenta beslutsvägar. Arbetet med ordvalet *tillräcklig* i kriterier för examinationsuppgifter kommer att nogsamt gå igenom under kommande året. Det tregradiga betygssystemet är ett viktigt steg i detta arbete.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Studentperspektiv innehåller följande bedömningsgrund:

Studentperspektiv: Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för de åtgärder som relaterar till bedömningsgrunden eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan innehåller följande bedömningsgrund:

Arbetsliv och samverkan: Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Komplettering 1. UKÄ FRI

Bedömargruppen efterfrågar följande kompletteringar:

En redogörelse av hur den fritidspedagogiska kompetensen säkerställs och hur den kopplas till olika områden inom fritidspedagogik.

Den här kompletteringen inleds med en kortare betraktelse över, och problematisering av, begreppet fritidspedagogik. Mittuniversitetet behöver definiera fritidshemspedagogik/fritidspedagogik för att klargöra lärosätets förståelse av den kompetens som behövs för det som är verksamhetens specifika uppdrag. Därefter övergår vi till vår tolkning av vad som kan omfattas av fritids(hems)pedagogik relaterat till våra personella kompetenser inom området. Sedan följer en redogörelse för vårt arbete med att säkerställa olika typer av fritidspedagogisk kompetens. Slutligen ges en kommentar om hur vi kopplar olika kompetenser till områden inom fritidspedagogik.

Fritidspedagogik

Det av UKÄ valda begreppet för denna komplettering är *fritidspedagogik* (som kan förekomma generellt sett i många olika verksamheter (scouting, idrottsrörelser, musikskolor osv), vilket vi har tolkat som begreppet *fritidshemspedagogik*. Detta begrepp tar sin utgångspunkt från den medvetna pedagogik som bedrivs av utbildade fritidspedagoger/lärare i en institutionaliserad verksamhet som ingår i utbildningssystemet och styrs av styrdokument (Klerfelt, 1999). Fritidshemspedagogik som begrepp utgår från att pedagogiska och didaktiska intentioner försiggår i en specifik pedagogisk praktik, i fritidshemmet (Rohlin, 2017). Dock finns ingen klar definition bland forskare idag gällande fritidspedagogik, men det som innefattas i definitionen är det speciella förhållningssättet till barnen och den verksamhet som sker på fritiden (Klerfelt & Haglund, 2011; Elvstrand & Lago, 2019). Då fritidshemmet är ett gränsland ("intersection") (Ackesjö, 2016) används gränslandsmetaforen av vissa forskare (Ludvigsson & Falkner, 2019). Klerfelt (1999) beskriver dock fritidshemmet som en särskild pedagogisk praktik. Fritidshemmet gränsar till förskola, förskoleklass och grundskola och verksamheten ska utgå från styrdokumentens skrivningar som omfattar ett brett spektrum, från exempelvis från mer övergripande mål till elevers sociala utveckling. I styrdokumentet används ordet fritidspedagogik, men "Begreppet fritidshemspedagogik fångar den pedagogiska verksamhet som bedrivs i fritidshem bättre än begreppet fritidspedagogik på grund av att det tydligare ramar in fritidshemsverksamheten som en pedagogisk verksamhet styrd av skollag och läroplan" (Falkner & Ludvigsson, 2017, s.7). Viktiga aspekter som lyfts fram i läroplanen är skapande arbete och lek. Lek är centralt i fritidshemmets verksamhet och leken har stor betydelse för elevernas kunskapsutveckling (Skolverket, 2014). En annan grundbult i fritidspedagogik är fokus på gruppen:

Skillnaden mellan skola och fritidshem på detta område är att förgrunden i skolans syfte ytterst är att utveckla individens kunskaper och kompetenser som individ, med gruppen som en väsentlig bakgrund och ett viktigt redskap. Fritidshemmet ska i stället förbereda barnet för att finnas i gruppen och, i förlängningen, i samhället i stort. (Hansen Orwehag, 2012, s.67)

Själva grundbulten eller, om man så vill, det nav runt vilket fritidshemmet verksamheter och undervisning rör sig är gruppen och det gruppbaseade lärandet. (Hansen Orwehag, 2020, s. 155)

I texten nedan används begreppet fritidspedagogik eftersom detta begrepp används av bedömargruppen i deras förfrågan av komplettering.

Fritidspedagogisk kompetens: undervisningsinnehållet relaterat till läroplanen

Fritidspedagogisk kompetens kan handla om hur undervisningsinnehållet relaterar till läroplanen, mest fokuserat på del 4 i Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket, 2011: reviderad 2019), som grund för undervisning av lärarstudenterna. I del fyra beskrivs undervisningens centrala innehåll i fritidshemmet. Undervisningen ska behandla följande centrala innehåll: *Språk och kommunikation, Skapande och estetiska uttrycksformer, Natur och samhälle, Lekar, Fysiska aktiviteter och utövande*. Läroplanen anger också att eleverna på fritidshemmet ska erbjudas en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer som integrerar omsorg och lärande. Läroplanen tydliggör att undervisningen i fritidshemmet ska komplettera förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ. Undervisningen syftar till att främja elevernas fantasi och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med utforskande och praktiska arbetssätt. Viktigt i sammanhanget är, enligt läroplanen, att begreppet undervisning ska ges en vid tolkning i fritidshemmet där omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet.

Nuläget - att säkerställa den professionsinriktade kompetensen och den vetenskapliga forskningskompetensen

Nuläget för bemanningen av programmet visar att det finns god kompetens inom samtliga områden (såväl professions- som vetenskaplig kompetens) vilket exemplifieras nedan (och som kan granskas via Bilaga 1). Kompetensen finns inom programmets kärna av personal och kompletteras av andra medarbetare inom institutionen eller lärosätet samt gästlärare. Inom dessa fyra fritidspedagogiska områden finns även pågående forskning av undervisande lärare. Följande medarbetare har kompetens inom de olika centrala områdena:

- *Språk och kommunikation*: professor Lena Boström, doktorand Linda Carlsson, docent Ulla Damber, lektor Ulrika Gidlund, doktorand Christina Grewell, doktorand Fabian Gunnars, adjunkt Linda Enström, adjunkt Marie Frykland, adjunkt Sanna Olsson, adjunkt Christina Widmark Saari, adjunkt Greta Wiklund Lind.
- *Skapande och estetiska uttrycksformer*: lektor Hélène Dahlström, adjunkt Linda Enström, adjunkt Sibylle Menzel Kühne, lektor Malin Norberg, docent Carola Nordbäck, adjunkt

Sanna Olsson, adjunkt Judit van Weele, adjunkt Christina Widmark Saari, adjunkt Greta Wiklund Lind, lektor i bild (nyrekrytering),

- *Natur och samhälle*: adjunkt Patrik Björk, docent Göran Bostedt, adjunkt Marie Frykland, doktorand Christina Grewell, lektor Marcia Håkansson Lindqvist, adjunkt Anders Lindkvist, lektor Staffan Löfqvist, lektor Malin Norberg, adjunkt Sanna Olsson, lektor Lars Sandin, docent Erika Wall, lektor Hugo von Ziepel, adjunkt Richard Österlund.
- *Lekar, fysiska aktiviteter och utövning*: lektor Sofia Bergström Eriksson, adjunkt Patrik Björk, adjunkt Linda Enström, adjunkt Marie Frykland, doktorand Christina Grewell, lektor Elisabeth Hansen, adjunkt Greta Wiklund Lind, docent Elisabet Hansen, adjunkt Sanna Olsson, adjunkt Christina Widmark Saari.

Fritidspedagogisk kompetens kan också handla om professionsinriktad, ämnesmässig och vetenskaplig kompetens inom olika kurser i Grundläroprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem. Detta menar vi finns i den nya strukturen av programmet i samtliga kurser vid lärosätet (se Tabell 1).

Hur den fritidspedagogiska kompetensen säkerställs

För att säkerställa *den professionsinriktade kompetensen* är den regionala samverkan med huvudmän en viktig del för nyrekrytering (se www.Miun.se/run). Där finns även planer för kompetensväxling, vilket kan bidra till att utveckla utbildningsmiljön vid lärosätet när det gäller förankring i både i en praktisk och i en teoretisk kontext. Vidare pågår en kontinuerlig kompetensutveckling i didaktik för samtliga lärare inom programmet. Utlysningar av lektors- och adjunktstjänster med inriktning fritidspedagogik finns också i en kort- respektive långsiktig kompetensutvecklingsstrategi för institutionen. Just nu finns en sådan utlysning av en adjunktstjänst i bild och tre lektorat. På längre sikt kommer flera rekryteringar med inriktning fritidspedagogik att göras. Vår ambition är också att knyta till oss en gästprofessor i fritidspedagogik, möjliggöra för docentmeritering för tre lektorer, samt nyrekrytera ytterligare lektorer, adjunkter och doktorander.

För att säkerställa och utveckla adjunkters vetenskapliga kompetens har programträffarna utökats och varje månad finns särskild tid allokerad med syfte att diskutera forskning och aktuella frågeställningar inom det fritidspedagogiska området. Medarbetare i programmet uppmanas också att delta i nationella eller internationella konferenser för att presentera eller ta del av forskning och skapa vetenskapliga kontakter utanför Mittuniversitetet. Ett konkret exempel är *Fritidshemsbiennalen* som arrangeras vartannat år i samverkan med Högskolan i Gävle. Vid den konferensen deltar samtliga medarbetare i programmet antingen som presentatörer eller deltagare.

Att det saknas disputerade inom det fritidspedagogiska fältet nationellt sett, är ett välkänt faktum. Att anställa doktorander som forskar inom fältet och till disputation tar minst fyra år, vilket gör att det finns en viss eftersläpning på produktion av forskare. Därtill är det inte helt enkelt att erhålla riktade forskningsmedel för fältet (exempelvis frånvaro av tilldelning från VR). För att säkerställa *den vetenskapliga kompetensen* har lärosätet därför följande strategier:

- fortsätta att utlysa tjänster i pedagogik med fritidspedagogisk inriktning
- erbjuda disputerade med intresse av forskning om fritidshem möjligheten att tjänstgöra både i undervisningen och som forskare inom fältet
- kontinuerligt deltagande i forskningsseminarier specifikt riktade till fritidshemspedagogik både inom lärosätet och vid andra lärosäten samt det nationella nätverket för fritidsläraryt- bildningarna
- att alla medarbetare i arbetslaget medverkar i riktade kompetenshöjningar inom fältet
- involvera nationella och internationella gästforskare med djup i fritidshemspedagogisk kom- petens att bistå lärosätet under några år
- riktad kompetenshöjning nästkommande år om fritidshemsdidaktik
- möjligheter till deltagande i högskolepedagogiska kurser för programmets kärna av lärare exempelvis samtalspromenader, barndomssociologi och intervjumetodik

Arbetet med att knyta redan disputerade till programmet har resulterat i att flera disputerade med uttalat intresse och påbörjad forskning mot fritidshem knutits till den undervisande kärnan i pro- grammet, vilket redogjordes för vid åtgärdsrapporteringen, och som preciseras i Bilaga 1. Från hös- ten-20 står disputerade lärare för drygt 50 procent av undervisning i utbildningen. Kärnan av lärare i utbildningen består därmed av en jämn fördelning av disputerade och adjunkter och en variation i medarbetares ålder, vilket ger en grund för såväl samlad erfarenhet som för kunskapsöverföring och kontinuitet. De disputerade undervisar inom samtliga delar av utbildningen, dvs. inom fritidspeda- gogik, didaktik, utbildningsvetenskaplig kärna, självständiga arbeten och verksamhetsförlagd ut- bildning.

För att säkerställa *den vetenskapliga forskningskompetensen* beskrevs i åtgärdsrapporteringen rik- tade satsningar från fakulteten och institutionen. Detta har utmynnat i tre nya forskningsprojekt inom fältet och i vilka fyra lektorer, en docent och två adjunkter har påbörjat ny forskning inom fri- tidspedagogik. (Beskrivningar om detta finns mer utförligt i komplettering 2).

Ett ytterligare sätt att säkerställa den vetenskapliga forskningskompetensen är att söka forsknings- medel, såväl interna som externa. Utöver de medel som särskilt allokerats för detta från fakulteten och institutionen arbetar forskningsgruppen SKOLA för att skriva ansökningar riktade inom fältet. Dessutom har ett samverkansavtal gjort det möjligt att skapa ett forskningsprogram för särskilda regionala satsningar, där vi i närtid kommer att söka medel för en licentiand.

Lärosätet har således säkerställt och konsoliderat kompetensen innevarande år, såsom nyrekryte- ringar, kompetensväxling, riktade medel till forskning, stöd till docentmeritering, ökat inslag av nat- ionella och internationella forskare och riktade kompetenshöjande satsningar. För att säkerställa kompetensen under ett mer långsiktigt perspektiv av 5 till 10 år hänvisar vi till den kommenterade lärartabellen, Bilaga 1. I den visas dels kärnan av medarbetare inom programmet och deras bidrag

till fritidspedagogik, dels de personer som delvis arbetar inom programmet. Tabellen visar även åldersfördelning, intresseområden, spetskompetenser och visar därmed möjligheter att skapa en hållbar kompetensförstärkning över tid. I lärarprogrammet arbetar både äldre och yngre medarbetare och de yngre, eller de som delvis arbetar i programmet, skolas in i både undervisning och forskning. Exempelvis finns två nydisputerade lektorer, Malin Norberg och Helene Dahlström, vilka båda undervisar i programmet och de har även tilldelats forskningsmedel för ett projekt om literacy. Dessa två lektorer har kompetens i multimodalitet och socialsemiotik, vilket vi menar är viktiga tillskott för såväl forskning som undervisning i programmet. Ett annat exempel är lektor Ulrika Gidlund, även hon är relativt nydisputerad, som har sin kompetens inom specialpedagogik och relationell pedagogik (se nedan). Hon undervisar på programmet och ingår i två forskningsprojekt inom fritidspedagogik. Hennes kompetens är ett viktigt tillskott för att säkerställa kompetens om sociala dimensioner inom fritidspedagogik. Ett annat exempel är lektor Marcia Håkansson Lindqvist som har erfarenhet från Beteendevetenskapligt program vad gäller ledarskap och socialpedagogik. Ytterligare ett exempel på viktig kompetens med bäring för fritidshemsverksamhet är lektor Linda Eriksson, även hon nydisputerad med forskning om delaktighet i skolan (se nedan).

Genom att våra undervisande lärare forskar i följande projekt garanteras att *den fritidspedagogiska kompetensen säkerställs* och att den *kopplas till olika områden inom fritidspedagogik*¹ inom de fyra områdena som utgör centralt innehåll enligt läroplanen. Detta visar att vi kan säkerställa och utveckla lärarnas kompetenser genom följande projekt:

- *Språk och kommunikation:*

Forskningsprojekt om literacyaktiviteter i fritidshemsverksamheter kommer att bidra med ny och viktig kunskap inom ett relativt sett obeforskat fält. Detta kommer att generera specifik kompetens om literacy i fritidshem. Genom de involverade forskarna kommer även andra viktiga aspekter att belysas såsom multimodalitet, specialpedagogik och estetiska uttrycksformer. Projektet leds av docent Ulla Damberg. Tre lektorer och en adjunkt medverkar också i studien.

- Doktorandstudien *Läsa och skriva gör man bara i skolan* är ett forskningsprojekt med bäring för detta centrala innehåll och fokusera på barns läsaktiviteter på fritiden, i fritidshem och i skola. Denna studie genomförs av doktorand Linda Carlsson och planeras bli klar våren 2022.
- Doktorandstudien *Forming Variations of Behavior Processes in Technologically Developed Swedish K-12 Classrooms* handlar om digitala verktyg och yngre barns lärande och ger ny kunskap om digitala verktyg och medier för kommunikation för barn i åldern 6-12 år och genomförs av doktorand Fabian Gunnars med planerad disputation våren 2023.

¹ I komplettering 2 beskrivs ytterligare forskningsprojekt som är pågående, har påbörjats eller planeras.

- Avhandlingsstudierna *Förutsättningar för elevers textskapande: En studie om digitala resurser, multimodalitet och elevers handlingsmöjligheter* (Dahlström, 2020) samt *Från design till meningsskapande: En multimodal studie om elevers arbete med matematikläroböcker i årskurs 1* (Norberg, 2020) utgår från kommunikationsteorier och belyser yngre barns lärande relaterat till olika delar i det centrala innehållet i läroplanen.
- *Forskningsstudien Specialpedagogik i fritidshem*, (adjunkt Assar Hörnell & professor Gunnar Augustsson) fokuserar på specialpedagogiska aktiviteter i fritidshemmen.
- Det internationella forskningsprojektet HAND i HAND om *Socialt, emotionellt och interkulturellt lärande för toleranta och inkluderande samhällen (hela skolan)*, ett europeiskt experimentellt projekt som fört samman åtta institutioner på lärosäten i fem länder (Kroatien, Danmark, Tyskland, Slovenien och Sverige). Var och en av institutionerna har bidragit med sitt yrkeskunnande och sina praktiska erfarenheter för att skapa positiva förändringar i våra klassrum, i fritidshem och skolor samt samhällen. Program har skapats för elever, lärare och rektorer i syfte att utvecklas socialt, emotionellt och interkulturellt lärande. Förberedelser för en fortsättning av projektet pågår där ett särskilt fokus är på att stötta lärare i att skapa inkluderande skolmiljöer. Detta projekt bidrar till utbildningen genom att studenterna får ta del av forskningsresultat och utbildning gällande socialt, emotionellt och interkulturellt lärande. Den svenska projektledaren är lektor Helene Dahlström med en av programmets adjunkter som medverkande.
- *Skapande och estetiska uttrycksformer*,
 - De två nyligen avslutade doktorandstudierna (se ovan), *Elevers textskapande i ett digitalt samhälle ur ett multimodalt perspektiv* (Helene Dahlström) samt *Från design till meningsskapande: En multimodal studie om elevers arbete med matematikläroböcker i årskurs 1* (Malin Norberg) ger också ny och värdefull kunskap om såväl skrivande som matematik för barn i fritidshemmet. Därtill säkras kompetens och kunskap om olika material, redskap och tekniker för att skapa och uttrycka sig, tolka och samtala om olika estetiska uttryck samt digitala verktyg för framställning av olika estetiska uttryck.
- *Natur och samhälle*:
 - *Fritidshemmen: fysiska lärmiljöer och didaktisk anpassning* är en pågående doktorandstudie, vilken ger ett nationellt värdefullt kunskapsstillskott inom såväl fritidspedagogik som fritidshemsdidaktik. Doktorand Christina Grewell har en planerad disputation hösten 2022.
 - Forskningsprojektet om *professionsutveckling för fritidslärare* handlar om fritidslärares erfarenheter och upplevelser av akademiskt skrivande. Det ger bidrag till innehåll i såväl UVK-kurserna som VFU-kurserna och har bäring för både studenter och lärare inom programmet. Det leds av lektor Marcia Håkansson Lindqvist i samverkan med en adjunkt.

- Forskningsprojektet *Motivation för lärande hos yngre barn*, belyser barns upplevelser av studiemotivation i skol- och fritidshemskontexter. Även detta område är av hög relevans för såväl pedagoger som policyaktörer. Det leds av docent Göran Bostedt.
- Forskningsprojektet *Delaktighet i skolan*, vars tema är didaktik och makt, kommer att ge ett värdefullt kunskapstillskott om demokratiska värderingar och principer, i sammanhang som är bekanta för eleverna samt hur gemensamma beslut kan fattas och hur konflikter kan hanteras på ett konstruktivt sätt. Projektet leds av lektor Linda Eriksson och baseras på resultat ur hennes avhandling (Eriksson, 2019) och fortsatta studier är tillämpbara och av intresse för en bred problematisering av barns delaktighet såväl i skola som i fritidshem. Detta kommer studenterna till del genom undervisning i form av föreläsningar samt tillhörande workshop och fältstudieuppgifter där begreppsliga verktyg om elevinflytande används för analys.
- Licentandstudien *Vi bygger planet medan vi flyger: Försöksverksamhet med övningskolor och övningsförskolor vid Mittuniversitetet*. Studien behandlar organisering och realisering inom och mellan organisationer för utveckling. Inom övningskolorna är fritidslärare betydelsefulla deltagare för att organiseringen och realiseringen ska leda till utveckling av pedagogisk verksamhet. Genomförs av licentand Anders Lindqvist och planeras att slutföras under hösten 2020.
- I det nystartade forskningsprojektet *Samverkansprojekt med Ö-viks kommun* fokuseras digitala verktyg och i projektet analyseras en digital matematik-app avsedd för grundskolans yngre elever. Detta har relevans för flera av fritidshemmets centrala områden. I projektet ingår lektor Malin Norberg.
- *Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse:*
 - Lektor Sofia Eriksson Bergström har en spetskompetens om *Lär miljör i förskola och grundskola*, och har genomfört/genomför ett flertal forskningsprojekt om rumsliga faktorer för lek och kreativitet i miljör som museum och science center, samtliga med hög relevans för fritidshem. Exempel på projekt är *Den tillgängliga förskolegården*, *Spioner*, *Pokemons och mobiler i skolans värld*, *Delaktighet, kreativitet och förundran*, *Design för hållbart lärande på Kulturmagasinet* samt *MellanRum, kreativitet och förståelse*. (www.miun.se/Personal/sofiaerikssonbergstrom).
 - Lektor Elisabet Hansen om har pågående forskningsprojekt inom *idrott och hälsa* med forskning riktad mot främjande och förebyggande hälsa av hög relevans för fritidspedagogik. Hon har även projekt inom fysisk aktivitet, hälsa för personer med intellektuell funktionsnedsättning, kultur och hälsa, mental hälsa, samt ledarskap och hälsa. Hansen har bred erfarenhet med fysisk aktivitet som lärare, tränare, ledare, samt hälsoaspekt inom motivation, ledarskap och levnadsvanor där forskningsbaserad utbildning ingår som centralt.

Lärosätet har fyra lärare som är fritidspedagoger och de har en gedigen samlad erfarenhet av arbete på fritidshem. Därmed har samtliga en tillhörighet och egna erfarenheter av att arbeta på fritidshem och gedigen kunskap om verksamheten och bidrar därmed med beprövad erfarenhet till utbildningen. Även i övningsskolorna finns ett stort antal utbildade fritidspedagoger eller fritidslärare som studenterna möter under utbildningen.

Med utgångspunkt i den nuvarande situationen söker vi få en systematisk bredd på kompetensen som täcker det fritidspedagogiska området. Vi ser exempelvis att vi kommer att konsolidera viktiga kunskapsområden såsom sociala relationer, informellt lärande, didaktiska aspekter av lärande i fritidshemmets lärmiljöer, fritidslärares undervisningssituationer, specialpedagogiska aspekter, teknikstött lärande, ledarskap, estetiska lärprocesser, lekens betydelse, literacy samt multimodalitet i fritidshemskontexter.

Under innevarande år sker en kompetensutvecklingsinsats med fokus på didaktik vid Institutionen för utbildningsvetenskap. Arbetet leds av Göran Fransson, gästprofessor i didaktik, och syftar bland annat till att skapa en gemensam didaktisk plattform för lärarna i de olika lärarutbildningsprogrammen, varav grundlärare fritidshem är ett av dessa program. Under läsåret 2021 är en av utvecklingsplanerna att samtliga lärare vid grundlärarprogrammet inriktning fritidslärare (14 personer) ska genomgå en kompetensutveckling med fokus på fritidshemsdidaktik under ledning av ledande forskare inom det specifika fältet.

Visionen för programmet är att inom fem år vara en egen aktiv forskningsgrupp inom det fritidspedagogiska forskningsfältet med en professor, två docenter, fyra lektorer och två doktorander. En garanti för att uppnå denna vision är att en av institutionens professorer undervisar och forskar ca 35% av sin tid vid programmet. Ett inrättande av en egen aktiv forskningsgrupp är en realistisk vision då två lektorer håller på att docentmeritera sig, en doktorand blir klar inom två år, tre lektorat samt en adjunktstjänst utlyses just nu och ett aktivt arbete pågår med anskaffande av doktorandmedel för att möjliggöra anställning för en ny doktorand och en ny licentiand inom fritidshemspedagogik. En annan viktig del i programmets utveckling är att i närtid utlysa en gästprofessur med fritidspedagogisk inriktning. Denna vision är viktig för att vidmakthålla och utveckla den fritidspedagogiska kompetensen inom den forskande och undervisande gruppen lärarutbildare inom programmet. Visionen är sålunda ett sätt att bygga en, för fritidslärarprogrammet övergripande, aktiv forskningsmiljö. I visionen ingår också kollegiala forskningsprojekt, publiceringar, deltagande i nationella och internationella nätverk, samt nationella och internationella konferenser, t ex SWERA, NFPP, ECER och WERA-IRN. Lärosätet stöder lärarnas produktion av publikationer på olika sätt, exempelvis genom aktiviteter i forskningsgruppen SKOLA, skrivarvecka för pågående publikationer, högre seminarier, deltagande i konferenser och feedback från seniora forskare på texter. Därtill ges möjlighet för individuell kompetenshöjning för lärare i programmet, vilket beskrivs mera ingående i komplettering 2.

Sammantaget bidrar ovan beskrivna aktiviteter till att undervisningen inkluderar forskning och visar på dess yrkesrelevans. Vissa lärare medverkar/undervisar i flera olika delar av programmet (t.ex. lärarna inom UVK), medan andra medverkar mer koncentrerat inom ett specifikt område eller ämne. En fördel är att studenterna får tillgång till den spetskompetens som finns tillgänglig vid Mittuniversitetet inom pedagogik, didaktik, metodik och idrott och hälsa, samt inom olika närliggande discipliner såsom sociologi. Den bifogade lärartabellen synliggör att undervisande lärare i utbildningen har hög vetenskaplig kompetens och relevant kompetens inom det fritidspedagogiska området och UVK. I lärarlaget kärna har samtliga utom en person, lärarexamen alternativt fritidspedagogexamen och 40 % av lärarlagets medarbetare är disputerade. Vidare har lärarna i medeltal 20 % av sin tjänstgöringstid förlagd till forskning eller kompetensutveckling. Flera lärare har forskning i tjänsten genom att de erhållit externa eller interna forskningsanslag. Samtliga lärare i lärarlaget är tillsvidareanställda vilket skapar förutsättningar för en stabil och tillgänglig lärarresurs i utbildningen. Några av lärarna är doktorander, vilket innebär att det finns en god bas för framtida rekrytering av lektorer.

Hur kompetensen kopplas till olika områden inom fritidspedagogik

Hur den vetenskapliga kompetensen och professionskompetensen kopplas till olika huvudområden inom fritidspedagogik har presenterats ovan och hur kompetensen används inom de olika kurserna i utbildningen kan utläsas av Bilaga 1. I tabellen framgår lärarnas positioner, deras forskningsområden, deras arbetsområden och uppgifter i kurserna samt deras koppling till fritidspedagogik vare sig det handlar om forskning eller beprövad erfarenhet. I lärartabellen framgår de kommande nyrekryteringarna (se Bilaga 1) med planerad undervisning och forskning i programmet. Då detta både är personrelaterat men även situationsbetingat kommer detta att bli en senare fråga, exempelvis om den sökande har kompetens inom relationell pedagogik, professionsfrågor eller policy. Sammantaget har vi ett pågående arbete för rekryteringar på alla personalnivåer.

Referenser

- Ackesjö, A-C. (2016). Supporting Children's Transition from Preschool to the Leisure Time Center *Journal of Education and Human Development*, 3(5), 27-37.
- Dahlström, H. (2020). *Förutsättningar för elevers textskapande. En studie om digitala resurser, multimodalitet och elevers handlingsmöjligheter*, (Avhandling). Sundsvall: Mittuniversitetet
- Elvstrand, H. & Lago, L. (2019). Förutsättningar för fritidspedagogisk undervisning. I H. Elvstrand, L. Lago & M. Simonsson (Red). *Fritidshemmets möjligheter. Att arbeta fritidspedagogiskt*. ss. 21-42. Lund: Studentlitteratur.
- Eriksson, L. (2019). *Elevinflytande i gränlandet mellan didaktik och makt – en studie av undervisningspraktiken i tre grundskolor*. (Avhandling) Sundsvall: Mittuniversitetet.
- Falkner, C. & Ludvigsson, A. (2016). *Fritidshem och fritidspedagogik - en forskningsöversikt*. Malmö: Sveriges Kommuner och Landsting och Kommunförbundet Skåne.
- Hansen Orwehag, M. (2020). Didaktik i fritidshemmet. I B. Haglund, J. Gustafsson Nyckel & K. Lager (Red). *Fritidshemmets pedagogik i en ny tid*. Malmö: Gleerups.

- Hansen Orwehag, M. (2012). Att leda den fria tidens lärande – med gruppen i fokus. I C. Nielsen, M. Hansen Orwehag, E. M. Johansson, M. Lundström, I. Wernersson & R. Vikström, (Red.), *Konsten att navigera mellan individ och grupp*. ss. 139-170. Malmö: Gleerups.
- Klerfelt, A. (1999). Fritidshem och skola - olika miljöer för lärande. I I. Carlgren, (Red.), *Miljöer för lärande*, ss. 79-101. Lund: Studentlitteratur.
- Klerfelt, A & Haglund, B. (2011). Introduktion till fritidspedagogik – ett område med många bottenar. I Klerfelt & Haglund (Red), *Fritidspedagogik – fritidshemmet teorier och praktiker*, ss 5-13. Stockholm: Liber.
- Ludvigsson, A. & Falkner, C. (2019) Fritidshem - ett gränsland i utbildningslandskapet: Lärare i fritidshems institutionella identitet. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, 5, 13-26
- Norberg, M. (2020). *En multimodal studie om elevers arbete med matematikläroböcker i årskurs 1*. (Avhandling). Sundsvall: Mittuniversitetet.
- Rohlin, M. (2017). *Teori som praktik i fritidshemmet*. Malmö: Gleerups.
- Skolverket (2014). *Allmänna råd för fritidshem*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (2011: reviderad 2019). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*.

Komplettering 2. UKÄ FRI

Bedömargruppen efterfrågar följande kompletteringar:

En beskrivning av hur forskningen relateras till undervisningen och hur studenterna får ta del av en forskande miljö

Efter UKÄ:s kritik bestämde vi oss att pausa programmet ett år för att genomföra förbättringar på olika sätt. Genom förstärkning av den vetenskapliga kompetensen har upplägget av kurserna i programmet bearbetats för att forskningsankyta utbildningen ännu bättre.

Vi har:

- genomfört en översyn av hela programmet,
- genomfört en konstruktiv länkning från examensmål till lärandemål, läraaktiviteter, bedömning och examinationer i samtliga kurser,
- reviderat kursplaner, uppdaterat relevant kurs-, forskningsbaserad- och forskningslitteratur,
- knutit fler disputerade lärare till programmet (exempel ges nedan),
- påbörjat ett flertal nya forskningsprojekt
- knutit nationella och internationella forskare till undervisningen.

I samtliga kurser ingår aktuell och relevant forskningslitteratur (se studiehandledningarna), vilken är tämligen samstämmig med andra lärosätens urval. De externa forskare som anlitas, lektor Birgit Anderson, docent Anna Klerfelt, docent Björn Haglund och docent Frans Andersen, är välrenommerade inom fältet. Det tre svenska forskarna har samtliga en bakgrund som fritidspedagoger och en samlad vetenskaplig kompetens med forskning direkt riktad emot fritidshemspedagogik, vilket kan ge Mittuniversitetets unika kunskapsbidrag. Birgit Anderssons forskning har bland annat fokuserat fritidspedagogers yrkesidentitet och fritidshemmens policydokument. Björn Haglunds vetenskapliga kompetens omfattar bland annat kompetens inom viktiga teoribildningar för fritidshem såsom struktureringsteori, kritisk diskursanalys och barndomssociologi, samt forskning om policy, professioner och professionsteori. Anna Klerfelts kompetens handlar om såväl de teoretiska grunderna i fritidshemsdidaktiken som vetenskapliga metoder för att beforska fritidshemmets kärna. Frans Andersen specifika bidrag till programmet är nordisk forskning om lärmiljöer samt att utveckla sociala och emotionella lärsituationer. Sammantaget kommer studenterna att genom deras medverkan också att få ta del av andra forskningsmiljöer inom fältet och den kurslitteratur som är baserad på de externa forskarnas studier.

Studenterna får inom samtliga kurser ta del av forskning från disputerad personal genom exempelvis föreläsningar (från såväl interna som externa forskare), workshops samt inspelade föreläsningar och andra lär- och undervisningsaktiviteter som sker i lärosätets virtuella lärmiljö Moodle. Därtill får de delta i övningsskoleverksamhetens olika seminarier och workshops där beprövad erfarenhet och vetenskaplig forskning möts. Mittuniversitetet har bedrivit övningsskoleverksamheten under åren 2014-2019 i vilken fritidshemmens verksamheter inkluderas och lärosätet fick positiv utvärdering av UKÄ. Övningsskolorna fortgår med varierande aktiviteter där beprövad erfarenhet möter vetenskaplig grund i exempelvis inom VFU. Lärarstudenterna deltar exempelvis i workshops och seminarier tillsammans med personal från förskola, fritidshem och grundskola. Övningsskolorna bidrar till ett brett nätverk av personer med professionskompetens för studenterna. De får möjlighet att utvecklas i en rik och varierad professionsmiljö under sina VFU-perioder där de möter handledarutbildad personal i hela skolans verksamhet. Vid övningsskolor genomförs också professionsseminarier, med obligatoriskt deltagande för studenterna.

Forskningen genomsyrar och interfolieras i undervisningen på många olika sätt i fritidslära-programmet. Ett konkret exempel är att studenterna introduceras till och genomför samtalspromenader¹ (Klerfelt, 2016: Klerfelt & Haglund, 2011) redan i en av de första kurserna i utbildningen, UVK1. Syftet i denna uppgift är att ge en första inblick i fritidshemspraktiken och möta elevers perspektiv på verksamheten. Den empiri som samlas in analyseras både ur ålders- och könsperspektiv och sätts i relation till aktuell forskning. I efterföljande kurser utvecklas den forskningsmetoden i andra läraktiviteter. Detta är ett konkret exempel på hur undervisningen kopplar till teori och metodologi i undervisningen.

Kursplaner har reviderats både för att säkerställa forskningsanknytningen, men även för att skapa större inslag av progression. För att forskningen på ett ännu tydligare sätt ska relatera till undervisningen pågår ett utvecklingsarbete av samtliga kurser där läraktiviteter granskas och revideras för att säkerställa att den vetenskapliga litteraturen verkligen används, bearbetas aktivt och examineras. Granskningen och revideringen av kursplanerna sker företrädesvis i programrådet där såväl disputerade som adjunkter deltar och granskar kursplan för kursplan och därefter kritiskt granskar och diskuterar på vilket sätt kursplanerna i sin helhet bidrar till att uppfylla utbildningens mål i sin helhet med utgångspunkt i Blooms reviderade taxonomi² och konstruktiv länkning (det vill säga att delarna i en kurs eller arbetsområde ska hänga ihop: från mål till bedömning och undervisning). Därmed stärker vi länken mellan undervisning och forskning genom hela programmet. Kurslitteraturen har förändrats till en större bredd och

¹ Samtalspromenader beskrivs mera ingående i komplettering 3.

² Blooms reviderade taxonomi beskrivs i komplettering 3.

ökad aktuell vetenskaplighet. Olika examinationer har förtydligats i samtliga kurser med avseende på forskningsanknytning som krävs för betyget godkänd. För att förtydliga vad vi menar ges några exempel i Tabell 1.

Tabell 1. Exempel på forskningsanknytning i kurser och examinationer – tidigare och nuvarande formuleringar.

Kurs	Uppgift/examination	Tidigare formulering Uppgifts-/examinationsformulering	Nuvarande formulering Uppgifts-/examinationsformulering
UVK1 Studiehandledning	Uppgift 4. Skolans och fritidshemmet uppdrag och pedagogiska praktik	<i>Visat att du tagit del av ovan angivna litteratur. Presenterar resultaten och analysen.</i>	<i>Studenten i sin muntliga och skriftliga redovisning beskriver och reflekterar med stöd av aktuell forskning.</i>
FP2 Grundlärare i fritidshem, Studiehandledning	Uppgift 2. Enkät som metod	<i>Studenten deltar aktivt i redovisningen utifrån anvisningarna samt visar att litteraturen är bearbetad och texten är argumenterad.”</i>	<i>Studenten deltar aktivt i redovisningen utifrån anvisningarna samt beskriver, argumenterar och reflekterar över enkätens resultat med stöd av aktuell forskning”</i>
UVK2 Studiehandledning	Uppgift 11. Specialpedagogik i verksamheten	<i>Bra analytisk koppling mellan problemställning, resultat, teoretiska perspektiv och fritidshemmet praktik.</i>	<i>Analytisk koppling mellan problemställning, resultat, teoretiska perspektiv och fritidshemmet praktik relaterat till aktuell forskning och styrdokument.</i>
FP4 Utomhuspedagogik, Studiehandledning	Uppgift 2. Enkät om undervisning och lärande	<i>Använd det du har fått lärdom om i kursen och utveckla dina reflektioner utifrån obligatorisk litteratur. Ytterligare en aspekt är att belysa hur utomhuspedagogik kan öka måluppfyllelsen inom det fritidspedagogiska området i Lgr 11.</i>	<i>Använd det du har fått lärdom om i kursen och utveckla dina reflektioner utifrån obligatorisk litteratur och belys reflektionerna särskilt med referenser till aktuell forskning. Ytterligare en aspekt är att belysa hur utomhuspedagogik kan öka måluppfyllelsen inom det fritidspedagogiska området i Lgr 11.</i>

Lärosätet har identifierat behovet av en kollektiv förstärkning av insikter i och medvetenheten om forskningsanknytningen till programmet. Därför pågår kompetensutvecklingsinsatser på flera nivåer: individuell kompetensutveckling, gemensam fortbildning i arbetslag och i programlag och kollegiala diskussioner för att förstärka det kollegiala lärandet. Exempelvis har ett kollegialt utvecklingsarbete påbörjats med *bedömning av de självständiga arbetena* för kvalitetsgranskning och kvalitetsförbättring. Ett annat exempel är den tidigare nämnda kompetensutvecklingen inom didaktik där hela arbetslaget medverkar och som vi planerar att följa upp 2021 med *kompetensutveckling inom fritidshemsdidaktik*. Ett tredje exempel är att programlaget 2022 ska delta i *Skrivlyftet*, den utbildningsstrategiska satsningen inom lärosätet som syftar till att stärka kompetensen i akademiskt skrivande och i yrkeslivets skrivande

(www.miun.se/Skrivlyftet). Ett fjärde exempel är att i forskningsgruppen SKOLA gemensamt diskutera innehåll i *barndomssociologisk litteratur*. Därtill pågår också individuell kompetensutveckling såsom möjligheter för adjunkter att läsa masterutbildning eller för lektorer att fördjupa sig i för programmet viktiga akademiska ämnesområden såsom teoribildningar eller metodologiska ansatser.

Ett led i vårt förbättringsarbete är, som tidigare nämnts, att inslagen av föreläsningar och seminarier om både internationell och nationell forskning har utökats. Där intern kompetens saknas anlitas externa föreläsare³ och en föreläsningssbank inom fritidshemspedagogik är under uppbyggnad. Ett annat förbättringsarbete är att disputerade inledningsvis föreläser om forskning i relation till innehållet i kursen för att sedan följa upp studenternas läraaktiviteter och nyttjande av vetenskaplig litteratur. När föreläsningar ges av externa föreläsare medverkar adjunkter vid dessa föreläsningar för att på bästa sätt kunna följa upp läraaktiviteter och examinationer. Inom vissa kurser förekommer flera föreläsningar som grundas i forskning, exempelvis 15 hp-kurser. Viktigt att tillägga är att studenternas utvärderingar av det nya, ”forskningsuppstramade” arbetssättet också ger oss viktig återkoppling om upplägget och utgör ett viktigt underlag för vidare kursutveckling. Nedan ges några exempel på föreläsningsteman, föreläsare, uppföljning och forskande miljöer relaterat till kurser:

Tabell 2. Exempel på föreläsningsteman, föreläsare, uppföljning och forskande miljöer relaterat till kurser

Kurs	Föreläsning om forskning	Föreläsare	Uppföljning	Exempel på forskande miljö
UVK1	Fritidshemmets och skolans uppdrag och organisation Aktuell forskning ur ett fritidspedagogiskt perspektiv vid lärosätet	Docent Göran Bostedt, MIUN Professor Lena Boström, MIUN	Skriftlig uppgift, presentation av det nystartade projektet Samtliga examinationer i kurser kräver återkoppling till bearbetning av aktuell forskning för betyget godkänd.	Forskningsgruppen SKOLA och projektet ”Elevens motivation i F-3”. Forskningsgruppen SKOLA och en introduktion av de pågående projekten inom fritidspedagogik
Fritidshemmets uppdrag	Om fritidshemmet kärnuppdrag och nationell forskning	Lektor Birgit Andersson, UmU	En av inlämningsuppgifternas formulering: ”... konkretisera och diskutera vad utmaningar och möjligheter kan innebära i fritidshemmet verksamhet och relatera till aktuell	Forskningsgrupp RECEUM, Umeå Universitet som är en forskningsmiljö inom Umeå Universitet för att bedriva forskning om förskola och fritidshem.

³ De externa föreläsare som här exemplifieras har tillfrågats om deltagande och accepterat detta.

			<i>forskning.</i> ” (Studiehandledning s. 5)	
UVK 1UVK 2 UVK 3	Föreläsningar om vetenskapligt skrivande, rapportskrivning och vetenskapsteori	Lektor Marcia Håkansson Lindqvist, MIUN	Reflektion som verktyg för lärande, analys samt progression i den vetenskapliga och pedagogiska kompetensen. Utifrån kursens vetenskapliga litteratur får studenterna bearbeta, skriva och diskutera reflektionstexter enskilt och i grupp. Studenterna får stöd i arbetet med att uttrycka sig vetenskapligt samt tydligt uttrycka egna erfarenheter och reflektera kring andras erfarenheter.	Forskningsgrupp HEEL (Higher Education and E-Learning) och Undervisning, Lärande och Skolledarskap) ULS. Forskning om lärande, undervisning och ledarskap vad gäller digitalisering och tekniktstött lärande introduceras.
	Digitala läresurser och yngre barns informella lärande	Doktorand Fabian Gunnars, MIUN		Forskningsgrupp HEEL (Higher Education and E-Learning) och inspiration till doktorandstudier.
UVK II	Specialpedagogik i fritidshemmet	Lektor Ulrika Gidlund, MIUN	Uppföljning av workshop och litteraturseminarium. Samtliga examinationer i kurser kräver återkoppling till bearbetning av aktuell forskning för betyget godkänd.	Forskningsgruppen SKOLA och introduktion av det pågående projektet ”Specialpedagogik inom fritidshemmet ur barnens perspektiv”, dels en inblick i Mittuniversitetets specialpedagogiska nätverk.
	Multimodalitet och estetiska läroprocesser för yngre barn.	Lektor Malin Norberg, MIUN		Forskningsgruppen SKOLA och sammanfattning av forskning om barns olika uttrycksformer. Diskussioner om uttrycksformer kopplat till identitetsskapande (bygger på det avslutade avhandlingsprojektet) samt multimodalitet och digitala verktyg från ett pågående projekt
	Lärmiljöer och ledarskap	Professor Lena Boström, MIUN		Forskningsgruppen SKOLA och introduktion till forskningsprojektet ”Fritidslärares ledarskap”

	Goda lärmiljöer	Docent Frans Ö Andersen, Århus Universitet	Uppföljning genom workshop samt redovisningen av en vetenskaplig poster.	Nordiska nätverk om lärmiljöer, informellt lärande och lärutbildning. https://pure.au.dk/portal/en/persons/frans-oersted-andersen(c6f5831e-9598-4a44-b703-d72c66f03b46).html
Grundläggare i fritidshem	Om fritidshemmets vardagspraktik och forskning. Forskning om fritidshemmets lärmiljöer	Docent Björn Haglund, HiG Doktorand Christina Grewell, MIUN	Seminarium, fält-och litteraturstudie speakers corner samt paper. Examinationerna kräver återkoppling till och bearbetning av aktuell forskning för betyget godkänd.	Forskargruppen STORIES på HiG, Introduktion till det pågående forskningsprojektet "Fritidshemmets Pedagogiska Uppdrag" (FriPU) Forskningsgruppen SKOLA och introduktion till forskningsprojektet "Fritidshemmets lärmiljöer"
Fritidspedagogiska perspektiv	Samtalspromenader – en metod att närma sig andras perspektiv. Lärande för hållbar utveckling.	Docent Anna Klerfelt, SU Docent Carola Nordbäck, MIUN	Fältstudie och workshop i studiegrupper där arbetet redovisas via ett presentationsverktyg. Examinationerna kräver återkoppling till och bearbetning av aktuell forskning för betyget godkänd. Workshop och examination där "... studenterna ska visa förmåga att i det pedagogiska arbetet undervisa om hållbar utveckling" och redovisningen ska "...knyta an till aktuell forskning" (s .6 Studiehandledning)	Anna Klerfelts nätverk, exempelvis det globala nätverket för Extended Education. https://www.su.se/profiles/akler-1.400151# Forskningsgrupp i pedagogiska arbetet, Högskolan Dalarna
Grundläggande läs- och skrivutveckling för grundlärare i fritidshem	Literacyaktiviteter i fritidshem	Docent Ulla Damber, MIUN	Skrivuppgift "... visa dina grundläggande kunskaper om barns läs- och skrivutveckling samt visa förmåga att stimulera och uppmuntra till att läsa och skriva inom ramen för	Forskningsgruppen SKOLA och dels en introduktion av det pågående projektet "Literacyaktiviteter i fritidshem", dels en inblick i internationella forskningsnätverk läs-och skriv för yngre barn.

	Yngre barns literacyaktiviteter på fritiden	Doktorand Linda Carlsson, MIUN	ditt uppdrag som fritidslärare. I arbetet ska du även visa <i>förståelse och kunskap</i> om betydelsen av <i>en god och stimulerande skriftspråksmiljö</i> samt visa <i>förståelse och kunskap</i> kring <i>samspelets och kommunikationens betydelse</i> för barns språk-, läs- och skrivutveckling. Din text ska också knyta an till relevant forskning.	Forskningsgruppen SKOLA och forskningsmiljön som doktorand, samt henne pågående doktorandstudier om yngre barns literacypraktiker och aktiviteter.
--	---	--------------------------------------	--	--

Eftersom programmet har ställts vilande detta läsår (ht 2020-vt 2021) används denna paus till att bearbeta kursplaner, studieplaner, läraaktiviteter och examinationsformer samt förtydliga och förstärka adekvata forskningsinslag för studenterna i samtliga kurser i programmet.

I kurserna ges studenterna möjlighet att befästa den tidigare introducerade fritidspedagogiska forskningen framförallt från studier inom det fritidspedagogiska området från några av de ledande forskarna inom fältet (Klerfelt, Andersson och Haglund). I flera workshops får studenterna kunskaper om och läraaktiviteter i det vetenskapliga hantverket och tränas därmed i ett vetenskapligt förhållningssätt. De skriver kortare och längre paper där de också övar på att analysera empiriskt material samt reflektera över olika metoder. I de skriftliga examinationerna ska beprövad erfarenhet och vetenskaplig forskning alltid relateras till och analyseras. Särskilt viktigt är didaktiska överväganden i fritidshem i relation till forskning och olika teoretiska utgångspunkter.

Även kurserna i VFU (I – IV) har upplägget och examinationsformerna också bearbetats och reviderats och ska för betyget godkänt i innehåll, analys och reflektion relateras till såväl forskning till som styr- och policydokument. En garant för utveckling och kvalitet i VFU är att en lektor är vetenskaplig ledare för hela VFU-organisationen. Exempel på forskningsanknytning i VFU-kurser ges i tabell 3.

Tabell 3. Exempel på forskningsanknytning i kurser och examinationer – tidigare och nuvarande formuleringar.

Kurs	Föreläsning om forskning	Föreläsare	Uppföljning,	Exempel på forskande miljö
VFU 1	Att forska om grundlärare, profession och den verksamhetsförlagda utbildningen	Licentiand Anders Lindqvist, MIUN	Portfoliouppgift: <i>Jaget och uppdraget</i> där skrivuppgiften omfattar bl.a. att bearbeta kurslitteratur och aktuell forskning.	Forskningsgruppen SKOLA och en introduktion av den pågående forskningen om övnings-skoleverksamheten.

VFU 2	Sociala relationer och relationell pedagogik i fritidshemmets kontext.	Lektor Ulrika Gidlund, MIUN	Portfoliouppgift: Lärande där studenterna bl.a. reflekterar över lärandet genom att bearbeta aktuell kurslitteratur och relevant forskning som de kopplar till de insikter och erfarenheter de gjort under sin VFU.	Forskningsgruppen SKOLA och dels en introduktion av det pågående projektet "Relationell pedagogik inom fritidshemmet".
VFU 4.	Om genusperspektiv i skola och fritidshem – att observera och analysera.	Lektor Catarina Arvidsson, MIUN	Seminarium om genus. Observation av genusperspektivet i fritidshemsverksamheten som kräver analys av resultaten samt återkoppling till kurslitteratur och relevant forskning.	Forskningsgruppen YNGRE BARN och introduktion till forskningsprojektet "Ledarskap och ledarskapsidentiteter i verksamheter för yngre barn".

Lärosätets forskning i fritidpedagogik i relation till undervisningen

Lärosätets forskning i fritidpedagogik i relation till undervisningen har även beskrivits i komplettering 1 med avseende på hur den fritidspedagogiska kompetensen säkerställs och kopplas till olika områden inom fritidspedagogik. Nedan redogör vi mera specifik för pågående och planerade forskningsprojekt och hur de nyttjas/ kan nyttjas i undervisningen så att forskningen kommer studenterna tillgodo.

För närvarande pågår sju forskningsprojekt inom det fritidspedagogiska forskningsfältet: *fritidspedagogiska lärmiljöer, fritidslärarstudenters professionsutveckling, barnets perspektiv på övergången mellan skolans och fritidshemmets aktiviteter, literacyaktiviteter ur barns perspektiv, kvalitetsutveckling i fritidshemmets lärmiljöer* samt och *specialpedagogik på fritidshem*. Tre nya håller på att formeras; *fritidslärares ledarskap, didaktiken och fritidshemmet samt motivation till lärande för yngre barn*. I dessa forskningsprojekt finns inslag mot såväl yngre barns lärande som fritidspedagogiska och didaktiska perspektiv (literacy, "övergång" fritid och skola) med barndomssociologiska ramverk. Studenterna får tillgång till den forskningsmässiga kompetens som finns tillgänglig vid Mittuniversitetet, såväl inom fritidspedagogik som inom pedagogik, didaktik och metodik. Studenterna får också ta del av pågående forskningsprojekt och erbjuds också att delta i pågående forskningsstudier, exempelvis genom att skriva det självständiga arbetet inom ramen för pågående forskningsprojekt, t ex om barnens uppfattningar om erbjudanden inom literacy, eller nyttja befintligt datamaterial om lärmiljöer.

För att säkerställa *den vetenskapliga forskningskompetensen* beskrivs i åtgärdsrapporteringen riktade satsningar från fakulteten och institutionen. Detta har resulterat i tre nya forskningsprojekt inom fältet med fem lektorer, en docent och två adjunkter som påbörjat ny forskning inom fritidspedagogik.

- *Fritidslärarstudenters professionsutveckling*, (lektor Marcia Lindqvist Håkansson & adjunkt Sanna Olsson)
- *Barnets perspektiv på övergången mellan skolans och fritidshemmets aktiviteter* (lektor Ulrika Gidlund)
- *Literacyaktiviteter på fritidshemmet ur barns perspektiv*, (docent Ulla Damber, lektor Ulrika Gidlund, lektor Malin Norberg, lektor Helene Dahlström, adjunkt Christina Widmark Saari)

Utöver dessa tre forskningsprojekt pågår ytterligare fyra forskningsprojekt:

- *Specialpedagogik i fritidshem*, (adjunkt Assar Hörnell & professor Gunnar Augustsson)
- *Fritidspedagogiska lärmiljöer* (doktorand Christina Grewell)
- *Kvalitetsutveckling i fritidshemmets lärmiljöer*, (doktorand Christina Grewell)
- *Varför slutar "de äldre barnen" i fritidshemmet för tidigt?* (doktorand Christina Grewell & professor Lena Boström)

Två ytterligare projekt med bäring för forskning i fritidshemmets kontext är följande:

- *Motivation för lärande för yngre barn*, (docent Göran Bostedt, som tilldelats 40% forskningstid under två år för att fokuseras forskning relaterad till F-3). En studie där aspekter om barns lärande i både fritidshem och skola beforskas.
- *Inflytande i skolan* (lektor Linda Eriksson har tilldelats 40% forskningstid under två år för att fokusera forskning relaterad till årskurs 4-6 gällande didaktik och makt som teman i undervisning och utbildning. Resultatet av hennes avhandling (Eriksson, 2019) och fortsatta studier är tillämpbara för en bred problematisering av barns delaktighet såväl i skola som i fritidshem. Detta kommer studenterna till del genom undervisning i form av en föreläsning samt tillhörande workshop alternativt fältstudieuppgift där begreppsliga verktyg om elevinflytande används för analys.

Två projekt som ska påbörjas under hösten och är i planeringsfasen är följande:

- *Fritidslärares ledarskap*, (lektor Ulrika Gidlund & professor Lena Boström)
- *Didaktiken och fritidshemmet: forskare och yrkesverksamma reflekterar*, (professor Lena Boström)

Ett pågående internationellt projekt med bäring för fritidshem är följande:

- *HAND i HAND* är ett EU-projekt inom programmet Erasmus+. Projektets huvudbudskap är följande: Alla unga människor ska ges samma möjlighet att delta i, och kunna tillägna sig, en inkluderande undervisning med hög kvalitet. Forskare från Mittuniversitetet har samarbetat med forskare i Danmark, Kroatien, Slovenien och Tyskland för att ta fram program som stärker social och emotionell kompetens för att öka trivselen och förbättra elevers hälsa. Ett flertal fritidslärare har redan nu medverkat i detta projekt. Den svenska delen av projektet leds av lektor Helene Dahlström och en av adjunkterna medverkar även i forskningen.

Ett internationellt forskningsprojekt som kommer att påbörjas i september 2020 är följande:

- *Students' Experience of Uncertain Times: Mental Health and Virtual Learning in Class and in Extended Education* (Medverkan i en internationell forskningsmiljö med hög aktualitet och jämförelsekohorter från Tyskland, USA och Sydkorea m.fl. En forskargrupp bestående av en professor, två docenter, två lektorer och två adjunkter kommer att medverka från lärosätet).

I de ovan uppräknade forskningsprojekten finns inslag mot såväl yngre barns lärande som fritidspedagogiska och didaktiska perspektiv (literacy, ”övergång” fritid och skola) med barn- och ungdomssociologiska ramverk. Forskningsprojekten dockar väl in i utbildningens olika kurser, vilket kan utläsas ur tabell 3.

Tabell 3. Exempel på aktuella forskningsprojekt vid lärosätet.

UVK I. Didaktik	Didaktiken och fritidshemmet: forskare och yrkesverksamma reflekterar, UTV Digitala lärresurser och yngre barns lärande, UTV
UVK II	Delaktighet i skolan, UTV Motivation för lärande för yngre barn, UTV Specialpedagogik inom fritidshemmet ur barnens perspektiv, UTV Ledarskap och ledarskapsidentiteter i verksamheter för yngre barn. UTV Hand-in-Hand, UTV
UVK III	MetodVis- om studenters arbete i vetenskapliga processer IST/UTV
VFU	Fritidslärostudenters professionsutveckling, UTV Professionsutveckling och övningsskolor, UTV Relationell pedagogik inom fritidshemmet, UTV
Läs-och skrivutveckling	Literacyaktiviteter på fritidshemmet ur barns perspektiv, UTV Yngre barns literacyaktiviteter på fritiden, UTV
Kurser i fritidspedagogik	Fritidspedagogiska lärmiljöer, UTV /Århus Universitet, Fritidslärares ledarskap, UTV Kvalitetsutveckling i fritidshemmets lärmiljöer, UTV Varför slutar ”de äldre barnen” i fritidshemmet för tidigt? UTV Barnets perspektiv på övergången mellan skolans och fritidshemmets aktiviteter, UTV

Matematik	Samverkansprojekt med Ö-viks kommun fokuseras digitala verktyg och i projektet analyseras en digital matematik-app för yngre barn, MOD, UTV
-----------	---

I pågående forskningsprojekt i fritidspedagogik erbjuds studenterna delta eller nyttja empiri. Exempelvis finns en gedigen databas om fritidslärares uppfattningar om lärmiljö med obearbetad empiri. Under UVK4 får studenterna ta del av olika forskares studier inom fältet eller närliggande fritidspedagogik, exempelvis teman från förskolan (lek) eller F-3 (läs-och skriv) eller 4-6 (delaktighet). De får dels ta del av forskarnas resultat och dels olika forskningsdesigner. Under två halvdagar får studenterna välja utifrån ett 15-tal olika föreläsare för att få både inspiration och kunskaps om forskningstema och forskningsmetodik.

För att ytterligare stärka den vetenskapliga forskningskompetensen pågår ett strategiskt urval av högre seminarier där vi kompetensutvecklar oss i vetenskapliga metoder för forskning inom fältet.

Sammanfattningsvis, lärosätet har en god plattform för forskningen inom fritidspedagogik med ett flertal disputerade som kan bidra till olika perspektiv inom fältet. Den pågående forskningen relaterar till och överförs till undervisningen, men den länkar också samman andras forskning inom fältet (nationell och internationell) till undervisningen och därmed erbjuds studenterna en kvalitativ god akademisk professionsutbildning. Studenterna får, som tidigare beskrivits, ta del av forskande miljöer såväl lärosätets som nationella och internationella, genom exempelvis föreläsningar, workshops och framför allt genom forskares föreläsningar om aktuellt forskning länkat till olika kurser.

Planerad och publicerad forskning inom fältet fritidshemspedagogik vid Mittuniversitetet

Ett ytterligare sätt att visa hur forskningen relateras till undervisningen och hur studenterna får ta del av en forskande miljö är publikationer från forskare inom lärosätet (se nedan). Denna forskning nyttjas i olika kurser, bearbetas av studenterna och bidrar även till programmets progression. De ovan nämnda forskningsprojekten kommer också att interfolieras i undervisningen allt eftersom.

Inför kommande läsår finns ett antal planerade publiceringar inom fältet: Nedan listar vi de planerade publikationerna till möjliga tidskrifter.

Augustsson, G. & Hörnell, A. "Vi skuggar dem" - Specialpedagogik på fritidshem. *Educare*
Boström, L. Didaktiken och fritidshemmet. *Acta Didactica*.

Damber, U. et al. Literacyaktiviteter på fritidshemmet ur barns perspektiv. *Literacy studies*
eller *Journal of Early Childhood Literacy*.

Gidlund, U. Barnets perspektiv på övergången mellan skolans och fritidshemmets aktiviteter.
(Bokkapitel i kommande antologi om *elevers perspektiv på att vara elev i fritidshem*, Liber)

Gidlund, U. & Boström L. Fritidslärares ledarskap. *Cogent Education*

Grewell, C. Fritidspedagogiska lärmiljöer (Avhandling),

Grewell, C. Fritidshemsbarns delaktighet och inflytande i den fysiska lärmiljön (Bokkapitel i kommande antologi om *elevs perspektiv på att vara elev i fritidshem*, Liber)

Grewell & Boström, L. Varför slutar ”de äldre barnen” i fritidshemmet för tidigt? *International Journal for Research on Extended Education* eller *Educare*.

Lindqvist Håkansson, M & Olsson, S. Fritidslärarstudenters professionsutveckling. *Education Inquiry*.

Bostedt, G. Barns uppfattningar om lärande i fritidshem och skola. *Early Child Development and Care*.

Publicering är viktigt för att bygga en forskarmiljö och därför har flera lektorer tilldelats forskningsmedel för fritidsforskning. De får stöd i sina forskningsgrupper för utveckling av manus och även individuellt av institutionens docenter och professor för att bli skickligare att uttrycka sina forskningsresultat. Även adjunkter ingår i forskningsprojekten och involveras därmed i den forskande miljön. Ett konkret exempel på interna publikationer sker i den didaktiska fortbildningen med professor Göran Fransson där texter kommer att kunna i första hand publiceras i institutionens tidskrift *Utbildningsvetenskaplig skriftserie*. Nästa år då fritidspedagogik kommer att vara i fokus är tanken att även denna gemensamma fortbildning ska resultera i publikationer. Publicerad forskning inom det fritidspedagogiska fältet som genomförts vid lärosätet nyttjas i utbildningen i olika kurser och i Tabell 4 ges exempel på detta.

Tabell 4. Forskning publicerad vid lärosätet som nyttjas/kan nyttjas i olika kurser.

Forskning publicerad vid Institutionen för Utbildningsvetenskap	Kurser
Augustsson, G. (2018). The complexities of leisure-time center staff's leadership in the leisure-time center learning environment. <i>Cogent Education</i> , (5)1, 1-19	UVK 3
Augustsson, G. (2017). <i>Fritidshemmet och styrdokumentet – från politisk intention till pedagogisk praxis</i> . Rapport: Mittuniversitetet: Utbildningsvetenskapliga institutionen.	UVK 3
Boström, L. & Augustsson, G. (2016). Learning Environments in Swedish Leisure-time Centres: (In)equality, “Schooling”, and Lack of Independence. <i>International Journal for Research on Extended Education</i> , 4(1), 125-145.	Fritidspedagogiska perspektiv
Boström, L. & Berg, G. (2018). Läroplansimplementering och korstryck i fritidshemmets arbete. <i>Educare - Vetenskapliga skrifter</i> , (2), 107-132. doi:10.24834/educare.2018.2.6.	Fritidshemmet uppdrag
Boström, L. & Haglund, B. (2020). Att leda fritidshemmet verksamheter. I G. Berg, F. Sundh & C. Wede, <i>Lärare som ledare - i och utanför klassrummet</i> . (ss. 309-326). Lund: Studentlitteratur.	UVK 2
Boström, L., Hörnell, A. & Frykland, M. (2015). Learning Environments at Leisure-time Centres in Sweden: A Comprehensive Survey of Staff Perceptions. <i>International Journal for Research on Extended Education</i> , 3(1), 5-18.	Fritidshemmet uppdrag, VFU 2
Haglund, B. & Boström, L. (2020). Everyday practices in Swedish school-age Educare centers: A reproduction of subordination and difficulty in fulfilling their mission. <i>Early Child Development and Care</i> , 190 (8), 1-15.	Grundlärare fritidshem

Grewell, C. & Boström, L. (2020). Fritidshemmet lokaler och materiella resurser i relation till verksamhetens kvalitet. I <i>SOU 2020:34. Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg</i> , ss. 493-516. Stockholm: Fritzes.	UVK1, UVK 3
Perselli, A-C. & Hörnell, A. (2019). Fritidspedagogers förståelse av det kompletterande uppdraget. <i>Barn</i> , (1) 63–79.	Fritidshemmet uppdrag
Perselli, A.-K., Augustsson, G. & Boström, L. (2016). A Web Survey on Learning Environments and Staff in Swedish Leisure-Time Centres as a Starting Point for a Nordic Research Network and International Cooperation. <i>International Journal for Research on Extended Education</i> , 4(1), ss. 147-152.	UVK 2

Forskande miljöer

Sammanfattningsvis, studenterna får ta del av en forskande miljö genom aktiva forskare i varje kurs, mestadels inledningsvis men även under olika arbetsuppgifter och via examinationer. Med detta upplägg får studenterna först och främst ta del av olika forskningsgruppers arbete inom lärosätet; från pedagogik, läs-och skriv, sociologi, naturvetenskap, matematik, bild och idrott- och hälsa där forskning bedrivs antingen i fritidspedagogik, tematiskt eller för åldersgruppen relevanta ämnen/närliggande områden. Studenterna får även ta del av nationella forskningsmiljöer genom exempelvis litteratur, fysiska och digitala föreläsningar inom fritidspedagogik såsom från Stockholm Universitet, Högskolan i Gävle och Umeå Universitet. Därtill har vi även skapat samarbetsmöjligheter till en internationell forskningsmiljö i fältet. Diskussioner pågår för att anlita internationella forskare för föreläsningar i programmet: Docent Frans Andersen, Århus Universitet, Dr Jennifer Cartmel Griffith University, Australien och Professor Louise Stakey, Victoria University, Wellington, Nya Zeeland. Ett arbete pågår med en ansökan tillsammans med dessa tre internationella forskare inom fältet för utbyte med både lärare och studenter.

Referenser:

- Klerfelt, A. (2016). Samtalspromenader – en metod att närma sig andras perspektiv. I E. Anderberg (Red.), *Skolnära forskningsmetoder* (s. 27-45). Lund: Studentlitteratur
- Klerfelt, A & Haglund, B. (2011). Introduktion till fritidspedagogik – ett område med många bottenar. I Klerfeldt & Haglund (red), *Fritidspedagogik – fritidshemmet teorier och praktiker*, ss 5-13. Stockholm: Liber

Komplettering 3. UKÄ FRI

Bedömargruppen efterfrågar följande kompletteringar:

Redogörelse av hur studenterna möter fritidshemsdidaktik under utbildningen inklusive exempel på vad undervisningen består av och hur progressionen inom området ut

För att kunna redogöra för hur studenten möter fritidshemsdidaktik, ge exempel på undervisning samt beskriva progression, vill vi först ge en beskrivning på hur vi uppfattar innehållet i fritidshemsdidaktik. Detta gör vi för att fältet är ungt och att det inte egentligen finns en konsensus om hur begreppet och dess innehåll skall förstås, med andra ord föreligger olika utgångspunkter. Vi refererar först till några ledande forskare inom fältet och därefter sammanfattar vi Mittuniversitetets utgångspunkter. Sedan presenterar vi hur studenten möter fritidshemsdidaktik i undervisningen, ger exempel på vad undervisningen består av och illustrerar hur progressionen ser ut med hänvisning till relevant forskning inom fältet. Avslutningsvis görs en sammanfattning av hur studenten möter fritidshemsdidaktik under utbildningen utifrån den inledningsvis refererade forskningen.

Didaktik kan definieras som vetenskapen om undervisning och de faktorer, processer och överväganden som påverkar undervisning och dess innehåll (Comenius & Kroksmark, 1999; Klafki, 1997). Didaktiken sätter fokus på undervisning, relationer lärare-elev-ämne-kontext och på lärande och hur lärande organiseras i till exempel klassrum eller utemiljöer. Begreppet ämnesdidaktik används ibland för att fokusera didaktiska frågor relaterat till ett visst ämne, ämnesområde eller tema. Ämnesdidaktik är såväl som didaktik inte något entydigt utan ter sig olika i kontexter och forskningstraditioner. Ämnesdidaktik kan definieras som bron mellan ämnet och pedagogiken (Bronäs & Runebou, 2010). Den kan också beskrivas som ett didaktiskt kunskapsområde där ämnesspecifika betingelser, traditioner och frågor är i förgrunden (Wahlström, 2019). Didaktiska frågeställningar relaterat till olika teman eller specifika sammanhang – som fritidshemmet – brukar ofta ger det som prefix, t.ex. fritidshemsdidaktik. Det fritidshemsdidaktiska forskningsfältet är relativt ungt och formering med pågående diskussioner från ledande forskare inom fältet. Enligt Elvstrand och Lago (2019) finns det: ”olika förtjänster med de olika beteckningarna och ser också att diskussionen bidrar till utveckling” (s. 22). Med detta sagt menar vi att fritidshemsdidaktik har olika betydelser och aspekter och kan följaktligen organiseras på olika sätt.

Om fritidshemsdidaktik

Fritidshemsdidaktik som begrepp utgår från att *pedagogiska* och *didaktiska intentioner* försiggår på en specifik plats, i fritidshemmet (Rohlin, 2017). Fritidshemsdidaktik belyses oftast utifrån elevernas perspektiv och utifrån tillämpningar i den vardagliga praktikens aktiviteter (Klerfelt & Haglund, 2011). Genom fritidshemsdidaktik fångas tillfällena till lärande som uppstår i situationen (Hansen Orwehag, 2013; 2020), exempelvis då pedagoger interagerar med barnen (Hippinen Ahlgren, 2013), det föreligger didaktiska strävanden (Löfdahl, Saar & Hjalmarsson, 2011) eller aktiviteter planeras utifrån läroplansmål (Pihlgren, 2011) och siktet

är på långsiktiga mål (Pihlgren, 2017). Fritidshemmets didaktik handlar enligt Löfdahl, Saar & Hjalmarsson (2011) om att skapa, medvetandegöra och artikulera en struktur där verksamhetens olika faktorer hänger ihop och en ordning som ger möjlighet att överblicka och ha kontroll över verksamheten. Saar, Löfdahl och Hjalmarsson (2012) fördjupar problematiseringen av fritidshemmets potentiella didaktik genom frågorna (1) *hur fritidspedagoger artikulerar och förstår fritidsverksamheten* och (2) *hur barnen lever, ordnar och materialiserar verksamheten*. De pekar på att barnens aktiviteter på fritidshemmen är i ett oupplösligt interagerande med varandra och i kontinuerlig rörelse och utveckling, såväl in barnens egenvalda aktiviteter som pedagogernas planering är i ständig rörelse och interagerande.

Ett annat fokus för fritidshemsdidaktik är att sätta *relationsskapande* i centrum där andra ämnesområden används som medel för pedagogernas arbete med barns relationer (Ihrskog, 2006), vilket överensstämmer med fritidshemmets sociala uppdrag. Häri ligger även att fostra elever mot utveckling av demokratisk kompetens (Holmberg, 2018).

Fritidshemsdidaktik innefattar även *läroplansteoretiska perspektiv* (Broström, 2015) som policyimplementering (Boström & Berg, 2020). Utifrån dessa utgångspunkter tydliggörs fritidshemspedagogiska aspekter som påverkar organisering och skiljer ut verksamhet i fritidshem från skolans verksamhet. Därmed blir det också viktigt att sätta sig in i olika teoribildningar inom didaktik, för att kunna undervisa om och i fritidshemsdidaktik samt att fokusera fritidshem som kunskapsområde och forskningsområde (Klerfelt & Pálsdóttir, 2014).

Med stöd av ovanstående korta resumé av olika innehåll som bär upp fritidshemspedagogikens kärna och att didaktikens grundläggande frågor är hur kunskaper, värden och erfarenheter ska förstås och organiseras i konkreta undervisnings- och lärsituationer (Comenius & Kroksmark, 1999) menar vi att fritidshemsdidaktik kommer till uttryck i alla kurser och hela programmet och att det görs med progression i alltmer komplexa situationer som kräver alltmer kvalificerade analyser, överväganden och ställningstaganden.

Om progression

Frågan om progression är komplex och omfattar såväl utveckling av personliga förmågor och kognitiva processer som olika kunskapsdimensioner och ämnesmässigt innehåll. Exempel på de senare är att det kan vara frågan om till exempel en vetenskaplig progression eller en yrkesmässig färdighetsprogression. När det gäller progression utgår vi från Blooms reviderade taxonomi (Anderson & Krathwohl, 2001; Krathwohl, 2002). Här beskrivs progressionsutvecklingen i sex steg: *Minnas, förstå, tillämpa, analysera, värdera/bedöma* och *skapa*. *Minnas* handlar om att studenten kommer ihåg grundläggande begrepp och fakta. *Förstå* innebär att studenten ska kunna förklara idéer eller begrepp, för att sedan kunna tillämpa dessa, dvs använda begreppen eller informationen i nya situationer. Att *analysera* handlar om att kunna se samband och mönster och sedan kunna *värdera/bedöma*, dvs argumentera för idéer och beslut. Sista progressionsnivå handlar om att *skapa*, dvs att studenten utifrån sina nyvunna kunskaper, värden, färdigheter och förmågor kan använda dessa för att skapa nytt eller i ett nyskapande sammanhang. Dessa steg utvecklas under programmet. Studenten tar först små steg för att sedan göra avancerade steg för att nå kunskapsdimensionerna i den reviderade taxonomin: *faktakunskaper, begreppskunskaper, procedurkunskaper*, samt *metakognitiva kunskaper*. På så sätt bygger studenten kumulativt upp, med progression, kunskaper om vetenskapligt skrivande genom att först introduceras, sedan få möjlighet att bearbeta, för att sedan kunna

problematisera och tillämpa sina kunskaper, värden och färdigheter. Termin ett och två utgör en inledande del där studenten möter kursinnehåll som ger förutsättningar att grundlägga teoretisk och praktisk kunskap. Termin tre och fyra ger studenten förutsättningar att befästa teoretisk och praktisk kunskap och termin fem och sex bildar den tredje delen där kursinnehållet ger förutsättningar att fördjupa teoretisk och praktisk kunskap.

Progressionen i samtliga kurser i programmet har stärkts med hjälp av förtydliganden av övergripande lärandemål i kursplanerna med utgångspunkt i högskoleförordningens examensmål. Ett kontinuerligt arbete pågår med granskning av kursplaner och studiehandledningar för att till exempel med hjälp av aktiva verb skapa mer utförliga beskrivningar av de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt den studerande ska kunna uppvisa vid examination. Studentens lärande till grundlärare i fritidshemmet är en successiv och kumulativ utveckling, från att ha grundläggande kunskaper och att förstå till att ha fördjupad förmåga inom ämneskunnande, fritidshemsdidaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande, sammanhang för att kunna analysera, värdera/bedöma, och sedan skapa nytt i sin utövning som grundlärare fritidshem utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Progressionen omfattar också att studenten under första delen av programmet har stöd, t ex arbete i grupp eller i par, för att tillägna sig och träna och färdigheter inom det grundläggande fritidspedagogiska området, för att sedan över tid utvecklas till blivande grundlärare fritidshem genom att i slutet av programmet visa de nödvändiga kunskaper, värden och färdigheter som behövs för att kunna arbeta självständigt med alla de uppgifter som yrket som grundlärare fritidshem omfattar. Detta fungerar som utgångspunkt för formulering av lärandemål i programmets kurser. På så sätt säkerställer vi att lärandemålen ligger i linje med examensmålen samtidigt som de bidrar till progression och måluppfyllelse i programmet som en helhet.

Progression används för att stödja och säkerställa den fritidshemsdidaktiska progressionen, vilken syftar till att skapa en successivt ökande förståelse för det professionella yrkets sociala och politiska förutsättningar och villkor och skapa möjligheter för att leda barns utveckling och lärande. Didaktik, i form av såväl mer allmänna problematiseringar, analyser och överväganden som mer ämnesspecifika och för fritidshemmet specifika problematiseringar och analyser, är ett område som genomsyrar programmet grundlärare med inriktning fritidshem. Att studenten utifrån pedagogisk praktik, forskning och didaktisk analys ska kunna bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten, dvs sin egen yrkesutövning, är genomgående i hela programmet. Allteftersom utökas fokus i programmet på bidraget till kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet.

Denna modell för progression utgår ifrån tanken att studenten ska ges förutsättningar att genom utbildningens gång successivt utveckla didaktiska förhållningsätt applicerbara i fritidshemmet och ett vetenskapligt kunnande. Över tid får studenten stöd i att uppnå en fördjupad insikt i fritidshemsdidaktik från grundläggande kunskaper men också hur dessa utgör en integrerad helhet. Progression i programmet uppnås genom att kunskaper, värden och färdigheter från kurser i början av programmet breddas och för att sedan fördjupas allteftersom under programmets gång, t.ex. att vissa lärare undervisar i kurser både i början, mitten och slutet av programmet.

Läroprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem

Lärarprogrammet Grundlärare fritidshem omfattar kurser om totalt 180 hp. Fritidslärarprogrammets kurser i kronologisk ordning som helhet bifogas (Bilaga 1). Kurserna inom det fritidspedagogiska området och i det valda praktiskt-estetiska ämnet innehåller ämnesdidaktiska moment som i sin tur relateras till UVK-och VFU-kurserna. Programmets delar sammanlänkas genom den avslutande VFU-perioden och det självständiga arbetet.

För att illustrera hur studenten successivt utvecklar ämneskunnande, fritidshemsdidaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande redogörs här hur studenten möter fritidshemsdidaktik under utbildningen inklusive exempel på vad undervisningen består av samt belysande exempel på hur progressionen genomsyrar utbildningen vad gäller att erbjuda studenten möjlighet att träna och prövas i läraaktiviteter under programmets gång. Progressionsutvecklingen enligt Blooms reviderade taxonomi (Anderson & Krathwohl, 2001; Krathwohl, 2002): *Minnas, förstå, tillämpa, analysera, värdera/bedöma* och *skapa* illustreras genom kursivering. Hur studenten möter fritidshemsdidaktik under utbildningen redovisas per ämnesområde: Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK1-UVK4), Kurser inom det fritidspedagogiska området (FP1-FP4) samt Verksamhetsförlagd utbildning (VFU1-VFU4).

Utbildningsvetenskaplig kärna

Den utbildningsvetenskapliga kärnan består av fyra kurser. I kursen utbildningsvetenskaplig kärna (UVK1) introduceras studenten till fritidshemsdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det fritidspedagogiska området. I föreläsningar, seminarier och workshops får studenten ta del av och visa förmåga på att *förstå och tillämpa* sina kunskaper om skolväsendets historia, organisation och villkor samt skolans värdegrund innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna. Ett exempel som studenten får möta i kursen är den aktiva intervjumetoden samtalspromenad (walk and talk conversation), som en specifik intervjumetod som utförs i den kontextuella miljö som samtalet/intervjun handlar om (Haudrup Christensen 2004; Klerfelt, 2016). Efter kursen förväntas studenten visa prov på kunskap om läroplansteori, pedagogiska perspektiv samt didaktik av relevans för det fritidspedagogiska arbetsområdet (Boström & Berg, 2020; Broström, 2015; Pihlgren, 2011; 2017).

I momentet *Fritidshemmets och skolans organisation* får studenten grundläggande kunskaper om skolväsendets organisation, styrdokument och uppdrag samt läroplansteori och kännedom om skolväsendets historia (Boström & Berg, 2020; Broström, 2015). Studenten ska också visa prov på sin förmåga att förstå och tillämpa att kommunicera och förankra skolans värdegrund och de grundläggande demokratiska värderingarna. Studenten möter också ett allmän-, ämnes- och fritidshemsdidaktiskt innehåll samt den metodik som krävs för undervisning och lärande inom det fritidshemsdidaktiska området genom att *visa förmåga* beträffande praktiska och estetiska lärprocesser, till exempel att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* digitala verktyg för att säkert och kritiskt använda dessa verktyg i den fritidspedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll i denna verksamhet. Efter genomgången kurs väntas studenten *visa förmåga* att identifiera sina behov av ytterligare kunskap för att utveckla sin kompetens i det fritidsdidaktiska arbetet i verksamheten.

Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK2)

I den andra kursen (UVK2) inom den Utbildningsvetenskapliga kärnan möter studenten ämnesområden som teorier om barns utveckling och lärande, inklusive kunskap om specialpedagogik, sociala relationer, konflikthantering och ledarskap. Studenten deltar i föreläsningar, seminarier och workshops för att introduceras till specialpedagogik som grundläggande perspektiv med lärmiljö och förhållningssätt kopplat till barns utveckling, lärande och behov. Studenten får genom uppgifter *visa fördjupade förmågor* i praktiska och estetiska läroprocesser samt digitala verktyg och hur dessa kan användas i det relationella arbetet med att möta alla barn i fritidshemmet/skolan (Hippinen Ahlgren, 2013; Klerfelt & Haglund, 2011).

Under första momentet *Fritidshemmets lärmiljö och ledarskap* får studenten visa förmåga grundläggande kunskaper om ledarskap, likabehandling, mobbning, sociala relationer, konflikthantering och lärmiljöer, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete (Boström & Haglund, 2020), som behövs för yrkesutövningen. Efter momentet ska studenten *visa förmåga* att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever, samt visa sådan kunskap om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen. Studenten får möjlighet att träna för att *visa förmåga* att leda sin ämnesundervisning och utföra yrkesutövning. Exempelvis får studenten utifrån för området relevant forsknings och forskningsbaserad litteratur diskutera, reflektera och analysera inkludering, exkludering och barns relationsarbete i skolan.

Under andra momentet, *Specialpedagogik*, möter studenten områden som specialpedagogiskt förhållningssätt, specialpedagogiska behov, specialpedagogiskt stöd, funktionsnedsättning, estetiska läroprocesser och IKT utifrån aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Efter avslutat moment ska studenten visa fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* praktiska och estetiska läroprocesser, att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov, till exempel att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den fritidspedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna verksamhet (Löfdahl, Saar & Hjalmarsson, 2011; Pihlgren, 2011; 2017). Exempelvis får studenten i föreläsningar och workshops utveckla sin förmåga att se på digitala verktyg ur ett kritiskt perspektiv. I seminarier får studenten reflektera kring ett källkritiskt förhållningssätt i fritidsverksamhet vad avser ungas integritet på nätet samt hur ett ledarskap som främjar digitala verktyg kan utvecklas.

Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK3)

I den tredje kursen (UVK3) möter studenten fritidshemsdidaktiken genom att problematisera och visa förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* kunskaper inom bedömning, betygssättning, utvärdering och utvecklingsarbete inom det fritidsdidaktiska området. Studenten möter didaktisk teoribildning och får lära sig om, diskutera och använda exempelvis kunskaper om elevers olika sätt att lära som en del i den tyska didaktiska traditionen (Comenius & Kroksmark, 1999). Modeller för utvärdering och utvecklingsarbete samt grundläggande kunskaper i betyg och bedömning behandlas i föreläsningar, seminarier och workshops för att ge studenten möjlighet att visa fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsrelaterade och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna och hållbar utveckling i det fritidshemsdidaktiska arbetet. Studenten får i workshops och seminarier träna på att självständigt och tillsam-

mans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK4)

I den fjärde kursen (UVK4) får studenten visa fördjupade förmågor inom vetenskapsteori och forskningsmetodik. Under UVK4 får studenten ta del av olika forskares studier inom det fritidsdidaktiska fältet eller närliggande fritidshemspedagogik, exempelvis teman som lek, läs- och skriv och delaktighet. Studenten får dels ta del av forskarnas resultat och dels olika forskningsdesigner. Under två halvdagar får studenten välja utifrån ett 15-tal olika inspirationsföreläsningar och därigenom få kunskap om forskningstema och forskningsmetodik. Under kursens gång ska studenten visa förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå och följa kunskapsutvecklingen inom det fritidshemsdidaktiska området. Detta innebär att studenter får fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* sina kunskaper om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen inom det fritidshemsdidaktiska området. Studenten ska också kunna identifiera det egna behovet av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det fritidshemsdidaktiska arbetet. Vidare innehåller kursen undervisning om datainsamlingsmetoder som enkät, intervju och observation. UVK4 är den sista förberedande kurs inför det självständiga arbetet då studenten självständigt ska kunna identifiera och vetenskapligt beskriva ett problemområde av relevans för det fritidshemsdidaktiska området samt genomföra alla delar i ett vetenskapligt arbete. Studentens vetenskapsteoretiska förmåga fördjupas genom att studenten ska kunna reflektera kring relationer mellan vetenskapsteoretiska antaganden och teoretiska perspektiv, datainsamling, analys och tolkning samt kring forskningsprocessen och kunskapsbidraget till det fritidspedagogiska område samt den professionella yrkesutövningen. På så sätt visar studenten prov på att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* vetenskapsteoretiska antaganden, teoretiska perspektiv samt vetenskaplig metod.

Exempel på innehåll och uppgifter om hur studenten möter fritidshemsdidaktik och ges förutsättningar att genom utbildningens gång successivt utveckla ämneskunnande, fritidshemsdidaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande illustreras i Tabell 1.

Tabell 1. Exempel på innehåll, uppgifter och progression UVK1-UVK4

Kurs	VAD	HUR	NÄR	Ex. på progression
UVK1	Visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det fritidspedagogiska området och inom det eller de ämnen som utbildningen avser att erbjuda möjligheter	Arbeta med kritisk läsning av reflektionstexter, skriva texter, muntlig och skriftlig presentera egen reflektionstext inom det fritidshemsdidaktiska området Uppgift 8. reflektion, föreläsning och workshop. Introduktion till vetenskapligt skrivande	År 1, termin 1	Studenten visar prov på att <i>förstå, tillämpa</i> och <i>analysera</i> litteratur om didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom

	till kunskapsställande för yrkesutövningen i övrigt	och reflektion som fritidsdidaktiskt verktyg, introduktion och workshop		det fritidspedagogiska området.
UVK2	Planera, genomföra, dokumentera och analysera en aktivitet i fritidshemmet utifrån ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv grundad i aktuell forskning	Arbeta med olika perspektiv (individ, grupp och organisation) vad specialpedagogik kan innebära på ett fritidshem. Workshops, litteraturseminarier och praktiskt arbete Uppgift 11. Specialpedagogik i verksamheten	År 2, termin 2	Studenten visar prov på att <i>förstå, tillämpa och analysera</i> specialpedagogik i fritidshemmet utifrån ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv grundad i aktuell forskning
UVK3	Sammanställa, analysera och presentera en litteraturöversikt utifrån en teoretisk utgångspunkt relaterade till det fritidspedagogiska området	Aktivt arbeta med litteraturöversikten och delta aktivt i oppositionsseminarier. Föreläsningar och seminarier baserade på aktuell internationell och nationell fritidshemsdidaktisk forskning. Introduktion rapport, rapportskrivning. Utveckla kvantitativ och kvalitativ metod. Utveckla analysmetoder. Uppgift 1. Rapport workshop. Inlämning rapport, skriftlig opponering, muntlig respondering och opponering	År 3, termin 1	Studenten visar prov på att <i>förstå, tillämpa och analysera</i> och <i>värdera/bedöma</i> en teoretisk utgångspunkt genom att utföra en mindre empirisk studie, inom t ex betygsättning, systematiska kvalitetsutveckling eller extraanpassningen som kopplas till aktuell forskning
UVK4	Identifiera och vetenskapligt beskriva ett problemområde av relevans för det fritidspedagogiska området	Självständigt identifiera ett problemområde. Därefter redogöra och argumentera för kvalitativa och kvantitativa metodansatser inom det fritidspedagogiska området. Förklara relationen mellan vetenskapsteoretiska antaganden, teoretiska perspektiv, datainsamlingsmetoder och analysmetoder Uppgift 1. Forskningsöversikt. Utifrån ett kunskapsområde relaterat till det fritidshemsdidaktiska området, skriva en kortare forskningsöversikt, avgränsning genom att välja ett för kunskapsområdet angeläget forskningsobjekt liksom vetenskapliga artiklar som genom olika	År 3, termin 2	Studenten visar prov på att <i>förstå, tillämpa och analysera</i> och <i>värdera/bedöma</i> en teoretisk utgångspunkt genom att <i>skapa</i> en forskningsöversikt utifrån ett kunskapsområde relaterat till det fritidshemsdidaktiska

		studier intresserar sig för detta forskningsobjekt.		
--	--	---	--	--

Innehållet innebär att studenten genom träning och prövande i olika läraaktiviteter kontinuerligt och med progression utvecklar sina kunskaper, värden och erfarenheter under kurserna. Läraaktiviteterna är varierade, vilket gör att studenten på olika sätt möter fritidshemsdidaktiken och därmed även ges möjlighet att utveckla ett brett perspektiv på fritidshemsdidaktik men övas också i att själv använda olika metoder för forskning, datainsamling och analys. Lärarnas arbetsätt avser vara såväl problematiserande och analyserande som förebildligt, vilket bedöms stärka studenternas kompetens i metodiskt avseende men också i förmåga att analysera, problematisera och utveckla verksamheterna. Vissa lärandeaktiviteter, t ex att bearbeta forskning och forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska fältet återkommer genom hela programmet – med successivt ökat djup och komplexitet.

Kurser inom det fritidspedagogiska området

Fritidshemmets uppdrag (FP1)

Under kursen Fritidshemmets uppdrag (FP1) introduceras studenten genom inledningsvis till didaktik som ett kunskapsområde och relateras till yrkesprofession (Hansen Orwehag, 2013; Klerfelt & Haglund, 2011; Klerfelt & Pálsdóttir, 2014), Rohlin, 2017). Studenten får beakta styrdokumentens värdegrund i planering och undervisning för fritidshemmet (Broström, 2015; Ihrskog, 2006; Klerfelt & Haglund, 2011; Klerfelt & Pálsdóttir, 2014, Pihlgren, 2011; 2017). Samtliga tema introduceras genom föreläsningar, seminarier och workshops där studenterna får reflektera och diskutera forskningslitteratur. Exempelvis får studenten i FP1 visa förmåga på att *förstå, tillämpa och analysera* fritidshemmets kompletterande uppdrag i temauppgifter om värdegrund, musik och IKT. Studenten får också visa grundläggande förmåga om fritidshemmet som arena för lärande, utveckling och socialisation. Studenten möter ämneskunskaper samt forsknings- och utvecklingsarbete som krävs för yrkesutövningen, får träna på praktiska och estetiska lärprocesser samt kunskap om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen som grundlärare fritidshem. Studenterna får också visa prov på sin förmåga att kommunicera i den fritidspedagogiska verksamheten samt ett professionellt förhållningssätt gentemot elever och deras vårdnadshavare.

Grundlärare Fritidshem (FP2)

Under kursen Grundlärare Fritidshem (FP2) får studenten visa prov på fördjupade förmågor i fritidshemmets kompletterande uppdrag (Pihlgren, 2011; 2017), genom att träna inom området som kommunikativ kompetens, lek för utveckling och lärande, medier och digitala verktyg samt estetiska lärprocesser. Studenten visar prov på fördjupade kunskaper för att stimulera till lärande och utveckling genom att erbjuda eleverna en meningsfull och innehållsrik fritid med fokus på leken. Studenten visar också prov på fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* teorier och modeller om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar, samt den ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom fritidspedagogik.

Fritidspedagogiska perspektiv (FP3)

Under kursen Fritidspedagogiska perspektiv (FP3) fördjupas studentens förmåga att planera och genomföra undervisning utifrån fritidshemsdidaktiska teorier till att kunna utöver att organisera undervisningsaktiviteter till att kunna analysera undervisningen. Studenten handlar om barns uppväxt- och livsvillkor i ett mångkulturellt och hållbart samhälle, barns kulturella, sociala och personliga identitet, hållbar utveckling samt genus, jämställdhet och jämlikhet. Studenten visa prov på fördjupade förmågor, genom till exempel en fältstudie med observation som metod. Studenten får visa prov på att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* ämnesdidaktisk kompetens om barns kulturella, sociala och personliga identitet i ett mångkulturellt och hållbart samhälle.

Utomhuspedagogik (FP4)

Under kursen i Utomhuspedagogik (FP4), fördjupas studentens kunskaper inom det fritidshemsdidaktiska området och relateras till yrkesprofession specifikt för utomhuspedagogik. Genom att praktiskt planera och genomföra läraktiviteter i lek och rörelse, matlagning, eldning och att bygga vindskydd får studenten träna sin förmåga att organisera och leda gruppaktiviteter i utomhusmiljö genom att möta utomhuspedagogisk teori och det utvidgade lärandet, fritidsluftliv, gruppdynamik och ledarskap, inklusive etik, allemansrätt och säkerhetsfrågor. Vidare utvecklar studenten kunskaper i naturstudier och naturpedagogik i skolnära miljöer samt möter olika lärandemiljöer som skolgården, närsamhället och andra utomhusmiljöer i ett lärandeperspektiv. Kursen syftar till att studenten ska utveckla kunskaper om, och en fritidshemsdidaktisk kompetens i, att stödja barns och elevers lek för meningsfull och innehållsrik fritid i utemiljöer. Studenten får genom föreläsningar och seminarier tillägna sig kunskaper att i praktiska lärprocesser i utomhusmiljön en stärkt tilltro till sin förmåga som ledare i utomhusaktiviteter samt visa förmåga till didaktisk reflektion kring aktiviteterna. Genom seminarier och läraktiviteter får studenten visa prov på förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* hur utomhuspedagogiska verksamheter kan stimulera eleverna till ökat friluftsliv, bättre hälsa och samhörighet med naturens miljö. Studenten får också identifiera och hantera specialpedagogiska behov när det gäller fritidshemsdidaktik i samband med planering, organisering och genomförande av utomhusaktiviteter. Studenten tränar sin förmåga till didaktisk reflektion genom att diskutera egna och andras kunskaper och erfarenheter ur ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv i samband med uppgifter som genomförs i verksamheten i fritidshemmet.

Exempel på innehåll och uppgifter för att illustrera hur studenten möter fritidshemsdidaktik och ges förutsättningar att genom programmet successivt utveckla ämneskunnande, fritidshemsdidaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande illustreras i Tabell 2.

Tabell 2. Exempel på innehåll, uppgifter och progression FP1-FP4

<i>Kurs</i>	<i>VAD</i>	<i>HUR</i>	<i>NÄR</i>	<i>Ex. på progression</i>
FP1	Beakta styrdokumentens värdegrund i planering och undervisning	Planera och genomföra ett temaarbete inom värdegrund, musik samt IKT inom det fritidsdidaktiska området	År 1, termin 1	Studenten visar prov på att <i>förstå</i> , <i>tillämpa</i> och <i>analysera</i> styrdokumentet i planering och undervisning

		<p>Föreläsningar om värdegrund, musik samt IKT inom det fritidsdidaktiska området, Föreläsning fritidshemmets kompletterande uppdrag.</p> <p>Uppgift 5. Temaarbete med planering samt genomförande av del i grupp i par</p>		
FP2	<p>Självständigt organisera miljöer för lärande och utveckling utifrån forsknings- och erfarenhetsbaserad kunskap inom det fritidspedagogiska området</p>	<p>Planera, undersöka analysera miljöer för lärande såsom sociala relationer, kommunikation, lek och empati, använda digitala verktyg . Fördjupa sig i intervju-teknik</p> <p>Föreläsning Fritidshemsdidaktik.</p> <p>Uppgift 5. Intervjuuppgift med pedagog-och barnperspektiv på lek-lärande-lekmiljöer-fri lek</p> <p>Uppgift 6. Skapa fiktiv skolgård.</p>	År 1, termin 2	<p>Studenten visar prov på att <i>förstå</i> , <i>tillämpa</i> och <i>analysera</i> miljöer för lärande i fritidshemmet utifrån forsknings- och erfarenhetsbaserad kunskap inom det fritidspedagogiska området</p>
FP3	<p>Planera, genomföra, dokumentera och analysera en aktivitet fritidshemmet utifrån ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv</p>	<p>Aktivt delta i vad som omfattar hållbar utveckling, genus, mångfald. Fördjupa sig i observationsteknik</p> <p>Föreläsningar av gästföreläsare om fritidshemsuppdraget i samhällsperspektiv.</p> <p>Uppgift 3. Fältstudie genom observation samt använda erövade kunskaper genom att omsätta i konkret handlingar.</p>	År 2, termin 2	<p>Studenten visar prov på att <i>förstå</i> och <i>tillämpa</i> kunskaper om fritidsdidaktiska aktiviteter genom fördjupad förmåga i observation som metod. Studenten visar prov på att <i>analysera</i> och <i>värdera/bedöma</i> den fritidsdidaktiska verksamheteten utifrån med utifrån hållbar utveckling, genus och mångfald</p>
FP4	<p>Visa förmåga att organisera och leda gruppaktiviteter i utomhusmiljö, samt visa förmåga till didaktisk reflektion</p>	<p>Planera, och genomföra och analysera lek och rörelse, matlagning, eldning, att bygga vindskydd, ekologi och hållbar utveckling. Muntligt reflektera i grupp kring egna och andras erfarenheter ur ett fritidshemsdidaktiskt perspektiv</p>	År 3, termin 1	<p>Studenten visar prov på att <i>förstå</i> och <i>tillämpa</i> kunskaper om fritidsdidaktiska aktiviteter i utomhusmiljö. Studenten visar prov på didaktisk reflektion genom att tillsam-</p>

		Uppgift 2. Utifrån tilldelat område ska studiegruppen genomföra en eller flera aktiviteter med sina studiekamrater vilka agerar fiktiva elever.		mans med studiegruppen <i>analysera</i> , och <i>värdera/bedöma</i> de fritidsdidaktiska utomhusaktiviteterna
--	--	---	--	---

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU1-VFU4)

Nedan ges exempel på hur den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU1-VFU4) utformats för att successivt skapa möjligheter för studenten att möta fritidshemsdidaktiken och utveckla förmågan att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, analysera, utvärdera och utveckla undervisning (Hippinen Ahlgren, 2013; Klerfelt & Haglund, 2011; Klerfelt & Pálsdóttir, 2014; Löfdahl, Saar & Hjalmarsson, 2011; Saar, Löfdahl & Hjalmarsson, 2012).

Verksamhetsförlagd utbildning 1 (VFU1)

Under kursen Verksamhetsförlagd utbildning 1 (VFU1) möter studenten grundläggande fritidshemsdidaktiska områden kopplade till verksamhetsnära praktik. Studenten ska delta aktivt i den pedagogiska verksamheten. Studenten ska kunna uppvisa grundläggande fritidshemsdidaktiska kunskaper och förmågor, genom att utifrån sina kunskaper, värden och erfarenheter kunna *förstå, tillämpa* och *analysera*, exempelvis att kunna reflektera över egna erfarenheter, andras systematiserade erfarenheter och sina egna värderingar för att påbörja resan från novis till professionell grundlärare fritidshem. Studenten ska visa förmåga att med stöd planera, leda, genomföra och utvärdera fritidsdidaktiska aktiviteter i verksamheten, visa självkännedom och empati, samt förmåga att reflektera om den verksamhetsförlagda utbildningen med utgångspunkt i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Studenten ska också kunna visa förmåga att tillämpa fritidshemsdidaktik för undervisning och lärande inom det fritidspedagogiska området.

Verksamhetsförlagd utbildning 2 (VFU2)

Under Verksamhetsförlagd utbildning 2 (VFU2) utvecklar studenten sin förmåga att planera och undervisning i den fritidshemsdidaktiska verksamheten med styrdokument och relevanta teoretiska perspektiv för det fritidshemsdidaktik. Studentens ska visa fördjupa förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* elevens lärande genom medvetna didaktiska och ämnesdidaktiska val. Ett exempel är en uppgift där student får följa en elev och koppla till teorier såsom barndomssociologi, olika lärandeteorier, läroplansteori och didaktisk teori. Studenten ska visa prov på förmåga att planera, leda, genomföra och utvärdera fritidshemsdidaktiska aktiviteter med fokus på barns kommunikation och språkutveckling samt visa kännedom om grundläggande läs-, skriv- och matematikinläring. Studenten ska visa prov på fördjupad förmåga att reflektera om den verksamhetsförlagda utbildningen med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund, samt en fördjupad förmåga att tillämpa didaktik och metodik som krävs för undervisning och lärande inom den fritidsdidaktiska verksamheten.

Verksamhetsförlagd utbildning 3 (VFU3)

Under Verksamhetsförlagd utbildning 3 (VFU3) behandlas och prövas fördjupade färdigheter kopplade till verksamhetsnära praktik. I kursen behandlas och prövas fördjupade färdigheter

kopplade till verksamhetsnära praktik. Kursen syftar till att utveckla studentens förmåga att nära följa elevens lärande genom medvetna didaktiska och ämnesdidaktiska val. VFU3 ger studenten möjlighet att visa fördjupad förmåga att planera, leda, genomföra och utvärdera pedagogiska aktiviteter inom valt ämne, där progressionen innebär att utveckla undervisning och den fritidshemsdidaktiska verksamheten.

Studenten ska visa fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera* och *värdera/bedöma* barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen i fritidshemmet. Studenten väntas visa fördjupad förmåga att planera, leda, genomföra och utvärdera pedagogiska aktiviteter och utveckla undervisning och den fritidshemsdidaktiska verksamheten, liksom förmåga att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov. Studenten ska via uppgifter och seminarier visa en fördjupad förmåga att reflektera kring den verksamhetsförlagda utbildningen med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Vidare ska studenten visa en fördjupad förmåga att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik som krävs för undervisning och lärande inom det fritidshemsdidaktiska området.

Verksamhetsförlagd utbildning 4 (VFU4)

Under Verksamhetsförlagd utbildning 4 (VFU4) ska studenten självständigt kunna organisera miljöer för lärande och utveckling utifrån ämnes-, forsknings- och erfarenhetsbaserad kunskap inom det fritidspedagogiska området. Studenten får visa på fördjupade professionella förmågor och färdigheter kopplade till verksamhetsnära praktik. Student ska visa fördjupade förmåga på att *förstå, tillämpa, analysera, värdera/bedöma* och *skapa* en egen underbyggd pedagogisk teori, omsätta denna i praktisk handling, samt argumentera för och reflektera omkring denna teori som ett sätt att visa fördjupad förmåga att hantera komplexa fritidshemsdidaktiska frågor. Studenten ska ta ett helhetsansvar för planering, genomförande, ledning och utvärdering av fritidshemsverksamhet i enlighet med styrdokument, didaktiska teorier och modeller. Studenten ska nu efter samtliga VFU-perioder ha utvecklat och fördjupat ett professionellt och etiskt förhållningsätt i samtal med barn, personal och vårdnadshavare i den dagliga verksamheten på ett anpassat och ansvarsfullt sätt. Student ska också visa prov på fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera, värdera/bedöma* och *skapa* undervisning utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen inom den fritidshemspedagogiska verksamheten. Student ska visa fördjupad förmåga att reflektera om den verksamhetsförlagda utbildningen med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund samt fördjupad förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det fritidsdidaktiska området samt utveckling av de den fritidshemsdidaktiska verksamheten.

Exempel på innehåll och progression när det gäller hur studenten möter fritidshemsdidaktik och hur denne ges förutsättningar att under programmets gång successivt utveckla ämneskunskande, fritidshemsdidaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande illustreras i Tabell 3.

Tabell 3. Exempel på innehåll och uppgifter VFU1-VFU4.

<i>Kurs</i>	<i>VAD</i>	<i>HUR</i>	<i>NÄR</i>	<i>Ex. på progression</i>
VFU1	Att med handledarens stöd kunna planera, genomföra och diskutera ett pedagogiskt moment och därigenom uppvisa grundläggande didaktiska förmågor	Sammanställa ett underlag för det egna lärandet, med koppling till forskningslitteratur. Diskussioner med VFU-handledare, uppföljningssamtal och bedömning av kurslärare samt didaktisk reflektion i seminarier Uppgift 1. VFU-fokus 1: VFU-portfolio, fördjupning: Jag och uppdraget utifrån Modell för integrering av teori och praktik*.	År 1, termin 1	Studenten visar prov på att <i>förstå, tillämpa och analysera</i> uppdraget som grundlärare fritidshem med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Momentet utförs med handledarens stöd
VFU2	Att planera, undervisa och utvärdera undervisning av enskilda moment i fritidshemmet och utifrån teorier såsom barndoms-sociologi, olika lärandeteorier, läroplansteori och didaktisk teori	Sammanställa ett underlag för det egna lärandet in i en process där elevernas lärande står i fokus, med koppling till forskningsbaserad litteratur. Diskussioner med VFU-handledare, uppföljningssamtal och bedömning av kurslärare samt didaktisk reflektion i seminarier Uppgift 1. VFU-fokus 1: VFU-portfolio, fördjupning: Jag och lärandet, utifrån Modell för integrering av teori och praktik.	År 1, termin 2	Studenten visar på att <i>förstå, tillämpa och analysera</i> fritidsdidaktiska val, reflektera och problematisera fritidsdidaktiska frågor som rör elevers lärande med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Momentet utförs självständigt med handledarens stöd
VFU3	Visa fördjupad förmåga att planera, leda, genomföra och utvärdera pedagogiska aktiviteter och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten	Sammanställa ett underlag inriktad på rollen som grundlärare fritidshem och lärare i praktisk estetiskt ämne. Diskussioner med VFU-handledare, uppföljningssamtal och bedömning av kurslärare samt didaktisk reflektion i seminarier Uppgift 1. VFU-fokus 1: VFU-portfolio, fördjupning: Jag och lärandet, utifrån Modell för integrering av teori och praktik.	År 2, termin 2	Studenten visar på att <i>förstå, tillämpa, analysera och värdera/bedöma</i> fritidsdidaktiska frågor som rör undervisningens innehåll, metoder och organisation med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Större delen av momenten utförs självständigt
VFU4	Att ta ett helhetsansvar för planering, genomförande, ledning och utvärdering av	Formulera en egen underbyggd teori omsätter den i praktisk handling, inklusive argumentation för och analys av teorin i	År 3, termin 1	Studenten visar på att <i>förstå, tillämpa och analysera, värdera/bedöma</i> samt

	fritidshemsverksamhet i enlighet med styrdokument, didaktiska teorier och modeller	samband med andra teorier enligt den forskningsbaserade litteraturen. Studenten skapar ett underlag inriktad mot professionen och rollen som grundlärare fritidshem som omfattar både personlig utveckling samt professionell skolutveckling. Diskussioner med VFU-handle-dare, uppföljningssamtal och bedömning av kurslärare samt didaktisk reflektion i seminarier Uppgift 1. VFU-fokus 1: VFU-portfolio, fördjupning: Jag och professionen, utifrån Modell för integrering av teori och praktik.		<i>skapa</i> en fritidsdidaktisk teori. Studenten hanterar komplexa fritidsdidaktiska frågor med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Momentet utförs självständigt.
--	--	---	--	--

* Modell för integrering av teori och praktik (<http://www.miun.se/vfu>)

Utformningen av VFU-kurserna är grundläggande för att skapa en progression när det gäller förmågan att tillämpa fritidshemsdidaktiska och de sociala förmågor som krävs för att stimulera varje barns lärande och utveckling. Studenten får successivt stöd för att träna på att planera, genomföra, analysera, utvärdera och utveckla undervisning inom det fritidspedagogiska området. Detta sker först med stöd av VFU-handle-dare under första VFU-kursen, VFU1, men sker helt självständigt under sista VFU-kursen, VFU4. I slutet av VFU-kurserna ska studenten successivt över tid fått tillämpa och examineras på kunskaper, färdigheter, förmågor och förhållningssätt som tränats under programmets olika kurser och som ger god förberedelse för kommande yrkesutövning som grundlärare fritidshem.

Övriga kurser

Grundläggande läs- och skrivutveckling för grundlärare i fritidshem, 7,5 hp

Studenten får möta ett innehåll som bygger på aktuell forskning och beprövad erfarenhet inom läs- och skrivutveckling, vad gäller barns utveckling och lärande, för att tillägna sig grundläggande kunskaper i läs- och skrivutveckling inom det fritidshemsdidaktiska arbetsområdet (År 1, termin 2). Innehållet består av språklig medvetenhet, grundläggande skriftspråkliga begrepp, flerspråkighet, skriftspråksstimulerande miljöer, estetiska uttrycksformer, digitala verktyg samt ämnesdidaktiska förhållningssätt. Efter avslutad kurs ska studenten, bland annat ha kunskap om samspelets och kommunikationens betydelse för barns språkutveckling, hur man arbetar med språkutveckling hos barn med ett annat modersmål än svenska, samt visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den fritidspedagogiska verksamheten. Under denna kurs får studenten utföra en verksamhetsnära fältstudie som integrerar läs- och skrivutvecklings och fritidshemsdidaktik för att redogöra för ett relevant didaktiskt förhållningssätt, inklusive metodiken, avseende barns läs- och skrivutveckling.

Grundläggande matematikinläring för grundlärare i fritidshem, 7,5 hp

Studenten får möta ett innehåll som bygger på aktuell forskning och beprövad erfarenhet inom barns matematikutveckling inom det fritidspedagogiska arbetsområdet. Innehållet omfattar barns utveckling och lärande, matematiska medvetenhet, grundläggande matematiska begrepp, flerspråkighet, matematikstimulerande miljöer, estetiska uttrycksformer, digitala verktyg samt ämnesdidaktiska förhållningssätt (År 1, termin 2). Kursen syftar till att studenten ska orientera sig i skolmatematikens innehåll, fördjupa sina egna kunskaper om grundläggande matematiska begrepp samt barns och elevers uppfattning om matematiska begrepp och om barns och elevers olika sätt att lösa matematiska problem. Vidare ska studenten utveckla kunskaper om, och en ämnesdidaktisk kompetens i, att stödja barns och elevers upptäckande och tillämpande av matematik i vardagliga sammanhang med konkret material. Efter avslutad kurs ska studenten ha kännedom om hur man kan stimulera och uppmuntra barns matematikutveckling, betydelsen av en god matematikstimulerande miljö för barns matematikutveckling samt förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den fritidspedagogiska verksamheten. Under denna kurs får studenten utföra en verksamhetsnära fältstudie som integrerar matematik och fritidshemsdidaktik för att visa förmågan att redogöra för ett relevant didaktiskt förhållningssätt, inklusive metodik, avseende barns läs- och skrivutveckling.

Självständigt arbete för grundlärare i fritidshem, 15 hp

Kursens syfte är att studenten ska kunna tillämpa vetenskapsteoretiska och forskningsmetodologiska kunskaper inom det fritidspedagogiska området (År 3, termin 2). Vidare ska kursen utveckla och fördjupa förmågan att på ett strukturerat och självständigt sätt reflektera och kritiskt granska relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. Studenten får visa fördjupad förmåga att *förstå, tillämpa, analysera, värdera/bedöma* och *skapa* att träna kunskaper och färdigheter inom vetenskapsteori, forskningsmetodik, vetenskaplig skrivande, referenshantering, respondering och opponering av det självständiga arbetet. Studenten ska visa fördjupad förmåga söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå och följa kunskapsutvecklingen inom det fritidspedagogiska området, samt visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet inom det fritidspedagogiska området i skapandet av det självständiga arbetet. Under skrivandet av det självständiga arbetet ska studenten visa en fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat, för att kunna genom sitt kunskapsbidrag utveckla den fritidsdidaktiska verksamheten.

Fortsatt arbete med progression

Fritidshemsdidaktisk progression har identifierats som ett viktigt utvecklingsområde. De fritidshemsdidaktiska begreppen behövde tydliggöras. Likaså behövdes denna koppling mellan de olika kurserna synliggöras för studenten för att tydliggöra de fritidshemsdidaktiska frågorna i alla kurser. Diskussioner om och reflektion kring konkreta fritidspedagogiska fall återkommer i undervisningen genom hela programmet, då studenten bearbetar egna och andras erfarenheter i relation till fritidshemsdidaktiska frågor och perspektiv. Arbeta med att särskilt fokusera på att utveckla och synliggöra de fritidsdidaktiska begreppen både i kurserna och i progression genom hela programmet fortlöper för att stärka undervisningen, vilket inneburit en gedigen granskning och översyn av programmets samtliga kursplaner, studiehandledningar och annat undervisningsmaterial. En kontinuerlig dialog sker mellan kursansvariga för kurser

som följer kronologiskt på varandra. Denna dialog sker i syfte att säkerställa den fritidshemsdidaktiska och den vetenskapliga progressionen mellan moment i kurser samt mellan kurser. Detta arbete är tänkt att tydligare sammanlänka kurserna inom programmet. Här fokuseras också pedagogiska samtal om att stärka progression samt skapa varierade undervisnings- och examinationsformer. Detta arbete ses som viktigt för att bidra till att göra den progression som finns i kunskapsinnehållet tydligare för studenten.

Under arbete med UKÄ:s kvalitetsgranskning fick vi in värdefulla synpunkter från studenter kring vår åtgärdsrapport. Studentmedverkan är också en viktig del av kurs- och programutvecklingsarbetet. Programansvarig sammankallar regelbundet kursansvariga för programmets samtliga kurser, samt studeranderepresentanter, till programråd. Syftet med mötet är att diskutera gemensamma frågor, t.ex. progression, VFU och det självständiga arbetet, och få till stånd ett erfarenhetsutbyte mellan olika kurser för att stärka den röda tråden genom utbildningen. Progression handlar om att studenten under utbildningen får träna och pröva lärandeaktiviteter som stödjer att examensmålet uppfylls. Det är viktigt att en tydligare koppling mellan kurser och att stödja studenten att sammanlänka olika innehåll och förstå progressionen i programmet. Här är studentmedverkan mycket viktig för att ta del av studenters erfarenheter och upplevelser.

Sammanfattningsvis vill vi redovisa hur studenten möter fritidshemsdidaktik under utbildningen i relation till forskning och forskningsbaserad litteratur under utbildningen.

Tabell 4. Sammanfattning av hur studenten möter fritidshemsdidaktik i relation till forskning och forskningsbaserad litteratur

Ex på fritidshemsdidaktik	Exempel på hur studenterna möter detta i utbildningen
Är bron mellan ämnet och pedagogiken (Bronäs & Runebou, 2010)	Studenten visar prov på förmåga att integrera pedagogik, ämnesdidaktik, fritidshemsdidaktik inkl. utomhuspedagogik i teori och praktik i den fritidshemsdidaktiska verksamheten med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
Begrepp som utgår från att pedagogiska och didaktiska intentioner försiggår på en specifik plats, i fritidshemmet (Rohlin, 2017)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera pedagogiska och fritidshemsdidaktiska intentioner i fritidshemmet i teori och praktik med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
Fritidshemsdidaktik belyses oftast utifrån elevernas perspektiv och tillämpningar i den vardagliga praktikens aktiviteter (Klerfelt & Haglund, 2011)	Studenten visar prov på att utifrån elevernas perspektiv planera, genomföra, tillämpa och analysera undervisningsmoment i den vardagliga praktiken i fritidshemmet med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
Fritidshemsdidaktik fångas tillfälligen till lärande som uppstår i situationen (Hansen Orwehag, 2013)	Studenten får visa prov på att utifrån olika lärandeperspektiv, t ex specialpedagogiska perspektiv, fånga fritidshemsdidaktiska aspekter i olika lärmiljöer i fritidshemmets verksamhet.
Exempel då pedagoger interagerar med barnen (Hippinen Ahlgren, 2013)	Studenten får visa prov på att genomföra och analysera med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet hur pedagoger i fritidshemsverksamheten interagerar med barnen.

Det föreligger didaktiska strävanden (Löfdahl, Saar & Hjalmarsson, 2011)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera didaktiska och fritidshemsdidaktiska strävanden med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i fritidshemmets verksamhet.
Aktivitetsplanering utifrån läroplansmål (Pihlgren, 2011; 2017)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera undervisningsaktiviteter i fritidshemmets verksamhet med stöd i forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska området.
Siktet är långsiktiga mål (Pihlgren, 2011; 2017)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera undervisning i fritidshemmet med stöd i forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska området med fokus på professionsutveckling och skolutveckling.
Skapa och artikulera en struktur där verksamhetens olika faktorer hänger ihop och en ordning som ger möjlighet att överblicka och ha kontroll över verksamheten (Löfdahl, Saar & Hjalmarsson, 2011)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera undervisning i fritidshemmet med stöd i forskningsbaserad litteratur samt policydokument. Studenten får visa prov på att specificera, strukturera och organisera relevanta fritidshemsdidaktiska aspekter med fokus på yrkesutövningen.
Hur fritidspedagoger artikulerar och förstår fritidsverksamheten (Saar, Löfdahl & Hjalmarsson, 2012)	Studenten visar prov på att förstå, organisera och analysera fritidsverksamheten med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
Hur barnen lever, ordnar och materialiserar verksamheten (Saar, Löfdahl & Hjalmarsson, 2012)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera undervisning i fritidshemmet med stöd i forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska området med fokus på barnperspektivet.
Barnens egenvalda aktiviteter som pedagogernas planering (Saar, Löfdahl & Hjalmarsson, 2012).	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera undervisning i fritidshemmet med stöd i forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska området utifrån barnens egenvalda aktiviteter.
Sätta relationskapande i centrum där andra ämnesområden används som medel för pedagogernas arbete med barns relationer vilket överensstämmer med fritidshemmets sociala uppdrag (Ihrskog, 2006)	Studenten visar prov på att planera, genomföra och analysera undervisning i fritidshemmet med fokus på barns relationer, fritidshemmets sociala och kompletterande uppdrag, exempelvis inom likabehandling, mobbning, sociala relationer, konflikthantering och lärmiljöer utifrån forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska området.
Fritidshemsdidaktik innefattar även läroplansteoretiska perspektiv som policyimplementering (Broström, 2015)	Studenten visar prov på utifrån att planera, genomföra och analysera undervisning i fritidshemmet med fokus på läroplansteoretiska stöd i forskningsbaserad litteratur samt policydokument inom det fritidshemsdidaktiska området.
Sätta sig in i olika teoribildningar inom didaktik, för att kunna undervisa om och i fritidshemsdidaktik (Klerfelt & Pálsdóttir, 2014)	Studenten visar prov på förmåga att planera, genomföra och integrera pedagogik, ämnesdidaktik, fritidshemsdidaktik, inkl. utomhuspedagogik i teori och praktik, i den fritidshemsdidaktiska verksamheten med stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Referenser

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Red). (2001). *A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of educational objectives: Complete edition*. New York: Longman.
- Boström, L., & Berg, G.. (2018). Läroplansimplementering och korstryck i fritidshemmets arbete. *Educare: Vetenskapliga Skrifter*, 2018(2), 107-132.
- Bronäs, A. & Runebou, N. (2010). *Ämnesdidaktik: En undervisningskonst*. Lund: Studentlitteratur.
- Broström, S. (2015). Ett lärandeteoretiskt perspektiv. I T. Ankerstjerne (Red.), *Perspektiv på fritidshemspedagogik*. (s. 91-114). Lund: Studentlitteratur.
- Comenius, J. A., & Kroksmark, T. (1999). *Didactica magna = Stora undervisningsläran*. Lund: Studentlitteratur.
- Elfstrand, H. & Lago, L. (2019). Förutsättningar för fritidspedagogisk undervisning. I H. Elfstrand, L Lago & M. Simonsson. (Red). *Fritidshemmets möjligheter. Att arbeta fritidspedagogiskt*. (s. 21-41). Lund: Studentlitteratur.
- Ihrskog, M. (2006). Kompisar och kamrater: Barns och ungas villkor för relationsskapande i vardagen. Diss. Växjö : Växjö universitet.
- Haudrup Christensen , P. (2004). Children's participation in ethnographic research: Issues of power and representation. *Children & Society*, 18(2), 165-176.
- Klafki, W. (1997). Kritisk-konstruktiv didaktik. I M. Uljens (Red.). *Didaktik: Teori, reflektion och praktik*, (s. 215-228). Lund: Studentlitteratur.
- Klerfelt, A. (1999). Fritidshem och skola: Olika miljöer för lärande. I I. Carlgren, (Red.), *Miljöer för lärande*, (s. 79-101). Lund: Studentlitteratur.
- Klerfelt, A. (2016). Samtalspromenader. En metod att närma sig andras perspektiv. I A. Elsie (Red.). *Skolnära forskningsmetoder* (s. 27-46). Lund: Studentlitteratur.
- Klerfelt, A. & Haglund, B. (Red.). (2011). *Fritidspedagogik. Fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber.
- Klerfelt, A. & Pálsdóttir, K. (2014). Fritidshem som kunskapsfält och forskningsområde. I A. Klerfelt & K. Pálsdóttir (Red.), *Fritidshemspedagogikk, Special Issue, Barn*, (3), 5-8.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Boom's taxonomy: An overview. *Theory into Practice*, 41(4), 212-218.
- Hansen Orwehag, M. (2013). Fritidspedagogisk didaktik: Att vara lärare i fritidshem. I A. S. Pihlgren (Red.), *Fritidshemmets didaktik* (s. 27-57). Lund: Studentlitteratur.
- Hansen Orwehag, M. (2020). Didaktik i fritidshemmet. I B. Haglund, J. Gustafsson Nyckel & K. Lager (Red.). *Fritidshemmets pedagogik i en ny tid*. Malmö: Gleerups.
- Holmberg, L. (2018). *Konsten att producera lärande demokrater*. (Doktorsavhandling), Stockholms universitet, Stockholm. Hämtad 20200801 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-151870>
- Johansson, I. (2011). *Fritidshemspedagogik: Idé, ideal, realitet*. Stockholm: Liber.
- Löfdahl, A., Saar, T., & Hjalmarsson, M. (2011). Fritidshemmets potentiella didaktik och barns och pedagogers gemensamma möjligheter. I A. Klerfelt & B. Haglund (Red.), *Fritidspedagogik: Fritidshemmets teorier och praktiker* (s. 42-60). Stockholm: Liber.
- Pihlgren, A. S. (Red). (2011). *Fritidshemmet: Fritidslärares uppdrag på fritidshemmet och i skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Pihlgren, A. S. (Red.). (2017). *Fritidshemmets didaktik* (2 uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Rohlin, M. (2017). *Teori som praktik i fritidshemmet*. Malmö: Gleerups.

Saar, T., Löfdahl, A., & Hjalmarsson, M.. (2012). Kunskapsmöjligheter i svenska fritidshem.
Nordisk Barnehageforskning, 5(3), 1-13.

Wahlström, N. (2019). *Didaktik. Ett professionsbegrepp*. Malmö: Gleerups.

Bilaga 1. Fritidsläraryrkeprogramets kurser i kronologisk ordning, inkl kurskoder gällande från HT20

